

Τα ατομικά και συλλογικά δικαιώματα της μειοψηφίας στην Ανώνυμη Εταιρία

ΝΕΝΑ Π. ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΥ, ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

«Δαβίδ εναντίον Γολιάθ»

«Η προστασία της μειοψηφίας έναντι της (φαινομενικής) παντοδυναμίας της πλειοψηφίας σε μία ανώνυμη εταιρία που δεν είναι εισηγμένη σε ρυθμιζόμενη αγορά».

Βαρύγδουποι και στερεότυποι τίτλοι που συνοψίζουν λεκτικά, με τον χείριστο δυνατό τρόπο τον θεωρητικό δογματισμό αν όχι αφορισμό αντίρροπων ομάδων μετόχων χαρακτηριζόμενων από παθογένεια ή κακόβουλη και καταχρηστική πρόθεση ένθεν κακείθεν.

Η ανώνυμη εταιρία είναι, ή θα έπρεπε να είναι, πολλά παραπάνω από μία σειρά λογιστικών απεικονίσεων ενεργητικού και παθητικού : είναι ένας ζωντανός οργανισμός του οποίου τα όργανα – μέτοχοι πλειοψηφίας και μειοψηφίας, διοικούντες και υπαλληλικό προσωπικό – παραμένουν «υγιή» όσο συνυπάρχουν, αλληλοεξυπηρετούνται κι αλληλεξαρτώνται αρμονικά. Η δυσλειτουργία του ενός οργάνου, επηρεάζει αρνητικά τη λειτουργία του άλλου οργάνου και τελικά βλάπτει ποικιλοτρόπως τη ύπαρξη αυτή καθαυτή του νομικού προσώπου. Ας μην κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλό μας : οι ανθρώπινες σχέσεις και δη αυτές που περιλαμβάνουν οικονομικές συναλλαγές ήταν, είναι και θα παραμείνουν περίπλοκες όσο δεν υπάρχει εκατέρωθεν ειλικρινής βούληση συνεννόησης και σύμπραξης με σημείο σύγκλισης την χρηστή και συνετή διαχείριση που θα οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια στη διατήρηση αν όχι στην μεγιστοποίηση της μακροπρόθεσμης κερδοφορίας και ρευστότητας του νομικού προσώπου.

Στην παρούσα μελέτη θα αποπειραθούμε να καταγράψουμε τα διακριτά δικαιώματα που δίνει ο Νομοθέτης τόσο σε μετόχους μεμονωμένα όσο και σε μειοψηφικές ομάδες περισσοτέρων μετόχων βάσει του ποσοστού τους επί του καταβεβλημένου κεφαλαίου που εκπροσωπούν, τα οποία λειτουργούν ως αντιστάθμισμα της πλειοψηφικής ισχύος .

Οφείλουμε να αναφέρουμε προκαταβολικά πως οι διατάξεις που πραγματεύονται τα δικαιώματα της μειοψηφίας στην ανώνυμη εταιρία θεωρούνται διατάξεις αναγκαστικού δικαίου, όπερ σημαίνει πως η εφαρμογή τους δεν μπορεί να αποκλειστεί ούτε δυνάμει καταστατικής διάταξης, ούτε δυνάμει απόφασης της Γενικής Συνέλευσης καθώς ανταποκρίνονται στην ανάγκη προστασίας της μειοψηφίας έναντι της πλειοψηφίας που διοικεί την εταιρία. Μοναδική επιτρεπτή παρέμβαση - αποκλειστικά και μόνο μέσα στα όρια

που ρητά θέτει ο Ν.4548/2018 – θεωρείται η τροποποίηση των προϋποθέσεων ασκήσεώς τους χωρίς ωστόσο αυτή να καθίσταται δυσχερέστερη την ενάσκηση τους.

1 ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΟΧΟΥ

Η έκδοση του τίτλου της μετοχής έχει δηλωτικό κι όχι συστατικό χαρακτήρα της μετοχικής ιδιότητας, καθώς **μέτοχος έναντι της εταιρίας θεωρείται ο εγγεγραμμένος στο βιβλίο μετόχων** (παρ. 4 άρθρο 40) που τηρείται από την εταιρία κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 40. Όπως επικουρικώς, κι εφόσον παρίσταται σχετική ανάγκη, η μετοχική ιδιότητα δύναται να αποδειχθεί και δια των εγγράφων που έχει στην κατοχή του ο μέτοχος.

Σε πολυπρόσωπες ανώνυμες εταιρίες, συνιστάται ισχυρά όπως στο καταστατικό συμπεριλαμβάνεται ρητή πρόβλεψη ώστε η άσκηση από μέτοχο ή από ομάδα μετόχων που εκπροσωπεί συγκεκριμένο ποσοστό επί του καταβληθέντος κεφαλαίου, ενός ή περισσοτέρων από τα παρακάτω λεπτομερώς περιγραφόμενα δικαιώματα να εξαρτάται άμεσα και με ποινή ακυρότητας από τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2 (ομοίως και των παραγράφων 3 και 4) του άρθρου 124, οι οποίες εφαρμόζονται κατ' αναλογία. Σχετική ρητή πρόβλεψη στο Ν.4548/2018 υφίσταται μόνο για τα δικαιώματα της μειοψηφίας που περιγράφονται στο άρθρο 141.

Έτσι λοιπόν, η ομάδα μετόχων που αντιτάσσεται σε απόφαση ή δράση της πλειοψηφίας ή συγκεκριμένων προσώπων - μελών του ΔΣ ή ακόμα και του ΔΣ ενεργούντος συλλογικά ως οργάνου μπορεί να υποχρεωθεί όπως :

1. Καταθέσει τις μετοχές της προς φύλαξη, μη δυνάμενη να τις αναλάβει ή να τις εκποιήσει μέχρι την διεξαγωγή της Γενικής Συνέλευσης (είτε, κατά τη γνώμη της γράφουσας, μέχρι την ικανοποίηση δικαστική ή εξώδικη, του ασκηθέντος δικαιώματος της ομάδας ως μειοψηφίας. Ή και την ρητή παραίτηση από αυτό).
2. Υποβάλλει στην εταιρία εντός ρητής για το λόγο αυτό ταχθείσας προθεσμίας των εγγράφων αντιπροσώπευσης ή εκπροσώπησης των μετόχων που απαρτίζουν την μειοψηφική ομάδα , όταν φυσικά συντρέχει τέτοια περίπτωση.

Για την εύρυθμη λειτουργία της Γενικής Συνέλευσης, δέον όπως υπάρχει ρητή πρόβλεψη στο καταστατικό περί της αντίστοιχης υποχρέωσης του ΔΣ να καταρτίζει και να θέτει στη διάθεση του συνόλου των μετόχων, είκοσι τέσσερις (24) τουλάχιστον ώρες πριν από τη συνέλευση, πίνακα των μετόχων που κατέθεσαν τις μετοχές τους και ενδεχομένως τα έγγραφα αντιπροσώπευσης ή εκπροσώπησης. Δεδομένου ότι ο πίνακας αυτός αναφέρει και τις διευθύνσεις των μετόχων, τα ονόματα των αντιπροσώπων ή εκπροσώπων τους και τον αριθμό των μετοχών και ψήφων κάθε μετόχου, οι κ.κ. Μέτοχοι άμα τη καταθέσει των μετοχών τους, συμπληρώνουν ΚΑΙ ειδική φόρμα συναίνεσης στην επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων με σκοπό επεξεργασίας τη νόμιμη υποχρέωση της εταιρίας

(πηγάζουσα από το καταστατικό και το Ν 45485/2018) να διασφαλίσει τη νομότυπη διεξαγωγή της Γενικής Συνέλευσης.

2 ΑΤΟΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

2.1 ΠΑΡΟΧΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Δια της ασκήσεως του (ατομικού) δικαιώματος της παροχής πληροφοριών ο μέτοχος διαφωτίζεται σχετικά με την κατάσταση της εταιρίας, γεγονός που διευκολύνει κυρίως στην ορθή άσκηση του δικαιώματος ψήφου.

2.1.1 ΑΡΘΡΟ 141 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 6 (ΕΔΑΦΙΟ Α')

Πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις μέρες πριν από την ημέρα που συνεδριάζει η Γενική Συνέλευση, οποιοσδήποτε μέτοχος μπορεί να υποβάλει αίτηση απευθυντά προς την εταιρία ζητώντας πληροφορίες για τις υποθέσεις της εταιρίας, στο μέτρο που αυτές είναι σχετικές με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υποχρεωμένο να παρέχει τις αιτούμενες πληροφορίες στο βαθμό που δεν διατίθενται ήδη στο διαδικτυακό τόπο της εταιρίας. Η ανωτέρω υποχρέωση δεν υφίσταται σε περίπτωση εκπροσώπησης του αιτούντος μετόχου στο ΔΣ κατά τις διατάξεις των άρθρων 79 και 80.

Η σχετική άρνηση παροχής πληροφοριών (για αποχρώντα λόγο) καταγράφεται υποχρεωτικά στα πρακτικά. Δεν είναι λίγες όμως οι περιπτώσεις που το ΔΣ είτε αρνείται αυθαίρετα την παροχή πληροφοριών, είτε παρέχει ελλιπείς ή αναληθείς πληροφορίες. Στην ειδική αυτή περίπτωση, η ληφθείσα από την Γενική Συνέλευση απόφαση θεωρείται ελαττωματική (άρθρο 137 παράγραφος 3), την δε ακύρωση της μπορεί να ζητήσει με αγωγή ο αιτών τις πληροφορίες μέτοχος εφόσον έχει στην κατοχή του το 1/20 του καταβεβλημένου κεφαλαίου.

Στην περίπτωση που δεν έχει στην κατοχή του το απαιτούμενο 1/20 του καταβεβλημένου κεφαλαίου ο μέτοχος μπορεί να αξιώσει (δικαστικώς) από την εταιρία την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη εξαιτίας του γεγονότος ότι η απόφαση λήφθηκε με τρόπο που δεν είναι σύμφωνος με το νόμο ή το καταστατικό ή κατά κατάχρηση της εξουσίας της πλειοψηφίας ή από ΓΣ που δεν συγκλήθηκε ή δεν συγκροτήθηκε νόμιμα ή εξαιτίας του γεγονότος ότι δεν έλαβε τις πληροφορίες που ζήτησε.

Αμφότερες οι ως άνω αγωγές ασκούνται εντός αποσβεστικής προθεσμίας 4 μηνών, η οποία δεν συμπληρώνεται πριν από την πάροδο μηνός από τη χορήγηση στο μέτοχο του πρακτικού όπου έχει καταχωρισθεί η ακυρώσιμη ή η άκυρη (αντίστοιχα) απόφαση, με την προϋπόθεση ότι ο μέτοχος ζήτησε το πρακτικό μέσα στην προθεσμία (παρ. 2 άρθρο 134).

2.1.2 ΑΡΘΡΟ 141 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 10

Κάθε μέτοχος δικαιούται να γνωρίζει ποια είναι ακριβώς η θέση του στην εταιρεία. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση του Ν.4548/2018, η πληροφορία αυτή μπορεί να είναι απαραίτητη όχι μόνο για την άσκηση των δικαιωμάτων του, αλλά και σε περίπτωση εκποίησης των μετοχών του, ώστε ο αγοραστής να μπορεί ευχερώς να διαπιστώσει τι αγοράζει. Έτσι λοιπόν, κάθε μέτοχος μπορεί ΟΠΟΤΕΔΗΠΟΤΕ να ζητήσει και να λάβει από το Διοικητικό Συμβούλιο εντός είκοσι ημερών από την υποβολή σχετικής αίτησης πληροφορίες (άρθρο 141 παράγραφος 10) σχετικά με :

1. το ύψος του κεφαλαίου της εταιρείας,
2. τις κατηγορίες των μετοχών που έχουν εκδοθεί
3. τον αριθμό των μετοχών κάθε κατηγορίας, ιδίως προνομιούχων,
4. τα δικαιώματα που κάθε κατηγορία μετοχών παρέχει,
5. τις τυχόν δεσμευμένες μετοχές, τόσο κατά τον αριθμό τους όσο και τους περιορισμούς που προβλέπονται.

Αν οι παραπάνω πληροφορίες είναι ήδη αναρτημένες στο διαδικτυακό τόπο της εταιρείας, το Διοικητικό Συμβούλιο δεν είναι υποχρεωμένο να τις παράσχει εκ νέου αλλά απλά να υποδείξει στον αιτούντα από ποιο διαδικτυακό τόπο μπορεί αυτός να τις αντλήσει.

Επιπρόσθετα, κάθε μέτοχος δικαιούται να πληροφορηθεί εγγράφως πόσες και τι είδους μετοχές διαθέτει ο ίδιος, όπως αυτές προκύπτουν από το βιβλίο μετόχων.

2.1.3 ΑΡΘΡΟ 141 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 11

Εφόσον υπάρχει ρητή σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό και φυσικά με την επιφύλαξη των διατάξεων για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κάθε μέτοχος μπορεί να ζητήσει να του χορηγηθεί πίνακας από τον οποίο να προκύπτουν τα πρόσωπα, φυσικά και νομικά, που συμμετέχουν στο κεφάλαιο της εταιρείας με ποσοστό άνω του 1% (άρθρο 141 παράγραφος 11) .

2.1.4 ΑΡΘΡΟ 135 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 6

Στην ειδική περίπτωση λήψης αποφάσεων με ψηφοφορία χωρίς συνεδρίαση κατά το άρθρο 135, οποιοσδήποτε μέτοχος μπορεί εντός τριών (3) ημερών από λήψη της κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 135 πρότασης του ΔΣ, να ζητήσει από το τελευταίο διευκρινίσεις ή πληροφορίες για τις υποθέσεις της εταιρείας, στο μέτρο που αυτές είναι χρήσιμες για την πραγματική εκτίμηση του σχεδίου απόφασης χωρίς συνεδρίαση.

Το Διοικητικό Συμβούλιο στην περίπτωση αυτή παρέχει τις ως άνω πληροφορίες στην ηλεκτρονική διεύθυνση όχι μόνο του αιτούντος αυτές αλλά υποχρεωτικά στην ηλεκτρονική διεύθυνση όλων των μετόχων της εταιρείας που συμμετέχουν στη Γενική Συνέλευση μέσα σε δύο (2) ημέρες από τη λήψη της ως άνω αίτησης.

2.2 ΕΞΑΓΟΡΑ ΜΕΤΟΧΩΝ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

2.2.1 ΕΞΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (άρθρο 45)

Στην ειδική περίπτωση που η Γενική Συνέλευση αποφάσισε:

1. τη μεταφορά της έδρας της εταιρείας σε άλλο κράτος,
2. την εισαγωγή περιορισμών στη μεταβίβαση των μετοχών ή την αλλαγή του σκοπού της εταιρείας,

ένας ή περισσότεροι μέτοχοι που (ΣΩΡΕΥΤΙΚΑ) παρέστησαν στην επίδικη Γενική Συνέλευση κι αντιτάχθηκαν στη λήψη της σχετικής απόφασης, μπορούν να ζητήσουν μέσα σε τρεις (3) μήνες από τη συντέλεση της σχετικής τροποποίησης του καταστατικού, την εξαγορά των μετοχών τους από την εταιρεία, αν η περεταίρω και μετά τις τροποποιήσεις του καταστατικού παραμονή τους σε αυτήν καθίσταται, κατά τρόπο προφανή, ιδιαίτερα ασύμφορη. Το αυτό δικαίωμα διατηρούν οι μέτοχοι και σε όσες ακόμα περιπτώσεις προβλέπονται ρητά (ως προς τους λόγους και τις σχετικές προθεσμίες άσκησης αγωγής) από το καταστατικό.

Οι αυστηρές προϋποθέσεις που τίθενται στη διάταξη του άρθρου 45 αποτρέπουν ουσιαστικά την οποιαδήποτε απόπειρα καταστρατήγησης, δηλαδή αλόγιστης εξαγοράς των μετοχών από την εταιρία και συνεπακόλουθα την μείωση της εταιρικής περιουσίας σε βλάβη των εταιρικών δανειστών.

Το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας, δικάζοντας κατά την τακτική διαδικασία, πρωτίστως αξιολογεί το κατά πόσο η συνέχιση της μετοχικής σχέσεως είναι ασύμφορη ή μη, με βάση την αντικειμενική κρίση ενός συνετού και μέσου ανθρώπου κι όχι με βάση την υποκειμενική αντίληψη του μετόχου της μειοψηφίας ή τα υποκειμενικά συμφέροντα της εταιρίας, καθώς ο σκοπός της εταιρίας αφενός αποτελεί ουσιώδες και αποφασιστικό στοιχείο για τη συμμετοχή σε μία εταιρία και αφετέρου η διατήρηση του μπορεί να έχει ζωτική σημασία για έναν εταίρο που ανέμενε πως η συγκεκριμένη Α.Ε. θα είχε συγκεκριμένο σκοπό και συγκεκριμένη δραστηριότητα. Η αλλαγή σκοπού είναι ζήτημα πραγματικό και ρόλος του επιληφθέντος Δικαστηρίου είναι να κρίνει περιπτώσιολογικά εάν υφίσταται ή όχι τροποποίηση, επέκταση ή κατάργηση του υπάρχοντος σκοπού (δεν ισχύει το ίδιο για την γραμματική αναδιατύπωση του καταστατικού). Ταυτόχρονα, αντικείμενο απόδειξης αποτελεί και το πραγματικό γεγονός ότι η παραμονή δεν θα είναι απλώς δυσάρεστη ή μη ωφέλιμη αλλά ότι θα ενέχει σημαντική επιβάρυνση του μετόχου καθιστώντας πέραν πάσης αμφιβολίας και μάλιστα κατά τρόπο προφανή μη ανεκτή τη συνέχιση της εταιρικής σχέσεως (Εφθες 2760/2014, ΕφΑθ 2760/2014). Ακολουθώντας το Δικαστήριο διατάσσει πραγματογνωμοσύνη, που διενεργείται από τα πρόσωπα της παραγράφου 3 του άρθρου 17 και τέλος ορίζει :

1. το δίκαιο και ανταποκρινόμενο στην πραγματική αξία των μετοχών αντάλλαγμα της εξαγοράς και τους όρους καταβολής του
2. τη λύση της εταιρείας αν η εξαγορά που διατάσσεται, δεν ολοκληρωθεί μέσα σε ορισμένη προθεσμία, εξαιτίας πταίσματος του υπόχρεου σε εξαγορά

Στην περίπτωση που οι μέτοχοι που ζήτησαν την εξαγορά δεν αποδέχονται το τίμημα που προσδιορίζεται κατά τα ανωτέρω, μπορούν να αρνηθούν την εξαγορά, επιβαρύνονται όμως με τα έξοδα της δίκης για τον προσδιορισμό της αξίας των μετοχών τους.

Σε δεύτερο χρόνο, η εταιρία πρέπει να δώσει ιδιαίτερη και να εφαρμόσει τα όσα ρητά αναφέρονται στις διατάξεις των παραγράφων 4 έως 7 του άρθρου 49 και του άρθρου 50, ειδικά ως προς τα θέματα προθεσμιών.

2.2.2 ΕΞΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΕΙΟΨΗΦΟΥΝΤΑ ΜΕΤΟΧΟ

Στην περίπτωση που μέτοχος της εταιρίας απέκτησε (ΜΕΤΑ την ίδρυση της) και διατηρεί τουλάχιστον το ενενήντα πέντε τοις εκατό (95%) του κεφαλαίου της, ένας ή περισσότεροι από τους λοιπούς μετόχους μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ετών από τότε που ο μέτοχος απέκτησε το παραπάνω ποσοστό μπορούν να ζητήσουν την εξαγορά της συμμετοχής του/τους από τον μέτοχο αυτόν (άρθρο 46).

Στο ποσοστό ενενήντα πέντε τοις εκατό (95%) του κεφαλαίου της εταιρείας που κατέχει ο μέτοχος συνυπολογίζονται τα ποσοστά που κατέχουν:

1. συνδεδεμένες με αυτόν επιχειρήσεις κατά την έννοια του άρθρου 32 του ν. 4308/2014,
2. τα στενά μέλη οικογένειας αυτού, όπως αυτά ορίζονται στο Παράρτημα Α΄ του ν. 4308 /2014.

Το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας, δικάζοντας κατά την τακτική διαδικασία δικάζει (ενδεχομένως διατάσσοντας και πραγματογνωμοσύνη, που διενεργείται από τα πρόσωπα της παραγράφου 3 του άρθρου 17) και ορίζει το δίκαιο και ανταποκρινόμενο στην πραγματική αξία των μετοχών αντάλλαγμα της εξαγοράς και τους όρους καταβολής του. Δεν διατάσσει ωστόσο τη λύση της εταιρείας στην περίπτωση που η εξαγορά δεν ολοκληρωθεί μέσα σε ορισμένη προθεσμία, εξαιτίας πταίσματος του υπόχρεου σε εξαγορά.

Σε κάθε περίπτωση, εάν οι μέτοχοι που ζήτησαν την εξαγορά δεν αποδέχονται το δικαστικώς προσδιορισθέν τίμημα μπορούν να αρνηθούν την εξαγορά, επιβαρύνονται όμως με τα έξοδα της δίκης για τον προσδιορισμό της αξίας των μετοχών τους.

[Σημειώνουμε πως ο Ν. 4548/2018 προβλέπει και το αντίστροφο, την υποχρέωση δηλαδή μεταβίβασης έναντι ανταλλάγματος των μετοχών της μειοψηφίας στον πλειοψηφούντα μέτοχο που - μετά την ίδρυση της εταιρείας - διατηρεί το ενενήντα πέντε τοις εκατό (95%) τουλάχιστον του κεφαλαίου της, εφόσον ο τελευταίος το ζητήσει ακολουθώντας τα βήματα που αναλυτικά περιγράφονται στο άρθρο 47] .

2.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Πέραν των λόγων που απαριθμούνται στην παράγραφο 1 του άρθρου 164, η εταιρία μπορεί να λυθεί και με δικαστική απόφαση για τους λόγους που αναφέρονται τόσο στο άρθρο 165, όσο και στο άρθρο 166.

Υπενθυμίζουμε πως αφενός η αίτηση κοινοποιείται στην εταιρεία, εκδικάζεται δε με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας κι αφετέρου πως τόσο η υποβληθείσα αίτηση για λύση της εταιρείας όσο και η εκδοθείσα απόφαση που διατάσσει τη λύση της, υποβάλλονται στη δημοσιότητα του άρθρου 13.

Ο οποιοσδήποτε, μέτοχος ή τρίτος που έχει έννομο συμφέρον (δηλαδή ακόμα και το Ελληνικό Δημόσιο) μπορεί να ζητήσει από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας, το οποίο δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, τη λύση αυτής σε περίπτωση που (διαζευκτικά) :

1. κατά τη σύσταση της εταιρείας δεν καταβλήθηκε το κεφάλαιο που ήταν καταβλητέο, ολικά ή μερικά, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου και του καταστατικού, κι εξακολουθεί να είναι μη καταβεβλημένο κατά την υποβολή της αίτησης,
2. η εταιρεία δεν έχει το ελάχιστο κεφάλαιο που ορίζεται κάθε φορά από το νόμο,
3. η εταιρεία δεν έχει υποβάλλει προς καταχώριση χρηματοοικονομικές καταστάσεις δύο (2) τουλάχιστον συνεχών διαχειριστικών χρήσεων, εγκεκριμένες από τη ΓΣ

Το επιληφθέν Δικαστήριο, πριν εκδώσει την απόφασή του, παρέχει στην εταιρεία εύλογη προθεσμία (από δύο έως τέσσερις μήνες) για άρση των λόγων λύσης, εκτός αν αιτιολογημένα θεωρεί ότι το μέτρο αυτό είναι άσκοπο. Ομοίως, το Δικαστήριο μπορεί να διατάξει ΚΑΙ μέτρα για την προσωρινή ρύθμιση των εταιρικών υποθέσεων.

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 137, οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης είναι ακυρώσιμες όταν ελήφθησαν κατά κατάχρηση της εξουσίας της πλειοψηφίας υπό τους όρους του άρθρου 281 του Αστικού Κώδικα, όπου καταχρηστική είναι η απόφαση όταν αυτή αντιβαίνει στο εταιρικό συμφέρον, δηλαδή στο συμφέρον του νομικού προσώπου, το οποίο διακρίνεται τόσο από το ατομικό συμφέρον έκαστου μετόχου όσο και από το ομαδικό συμφέρον πλειοψηφίας ή μειοψηφίας (Ρόκας, Εμπορικές Εταιρίες, άρθρο 6 παρ. 30, αριθμ. 46, σελ. 273)

ΜΠΘεσ 6042/2020

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 281 ΑΚ, όπως αυτό ερμηνεύεται από τα (πολιτικά) Δικαστήρια η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος αυτού καθαυτού.

Καταχρηστική άσκησή του δικαιώματος υπάρχει κυρίως όταν από την προηγούμενη συμπεριφορά του δικαιούχου ή από την πραγματική κατάσταση που διαμορφώθηκε ή από τις περιστάσεις που μεσολάβησαν, η εκ των υστέρων άσκηση του δικαιώματος έρχεται σε προφανή αντίθεση προς την ευθύτητα και την εντιμότητα που πρέπει να κρατούν στις συναλλαγές ή προς τα επιβαλλόμενα χρηστά συναλλακτικά ήθη ή προς τον κοινωνικό ή τον οικονομικό σκοπό του δικαιώματος, έτσι ώστε, η ενάσκηση του δικαιώματος αυτού να

προσκρούει στις περί δικαίου και ηθικής αντιλήψεις του μέσου κοινωνικού ανθρώπου (ΑΠ Ολ 17/95, 19/98).

Ο κοινωνικός και οικονομικός σκοπός του απορρέοντος από το άρθρο 165 δικαιώματος συνίσταται στη διατήρηση μόνο οικονομικά ενεργών εταιριών, τα οικονομικά στοιχεία των οποίων είναι προσβάσιμα και στους μετόχους τους αλλά και στους τρίτους, που επιθυμούν να συναλλαγούν μαζί τους.

Όταν όμως η εταιρία είναι ενεργή, με υπαρκτή οικονομική δραστηριότητα, την οποία αποτυπώνει ανά έτος σε Ισολογισμούς, τους οποίους φέρει προς έγκριση στη γενική της συνέλευση και δημοσίευση, ώστε να λάβουν γνώση οι τρίτοι, τότε ο μέτοχος που αρνείται να εγκρίνει τους ισολογισμούς αυτούς, είτε για λόγους άσχετους με τους σκοπούς που η έγκριση αφορά και οι οποίοι συνδέονται με διαφορετικές εκτιμήσεις του ιδίου ως προς τις οικονομικές δυνατότητες της εταιρίας, τότε έχει δημιουργήσει ο ίδιος χωρίς, λόγο την αιτία λύσης της εταιρίας, οπότε συντρέχει περίπτωση κατάχρησης δικαιώματος, είτε για λόγους τους οποίους μάλιστα, μπορούσε να επιτύχει μέσω της άσκησης άλλων δικαιωμάτων, όπως πληροφόρησης - ακόμη και δικαστικά επιδιώξιμης - ή διαχειριστικού ελέγχου, οι οποίοι δεν οδηγούν αναπόδραστα σε λύση της εταιρίας, τότε και πάλι συντρέχει περίπτωση κατάχρησης δικαιώματος, καθώς κατάχρηση υφίσταται και όταν με την άσκηση του δικαιώματος παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας, η οποία αποτελεί εκδήλωσή της καλής πίστεως και απορρέει από τη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 1 του Συντάγματος, έχει δε την έννοια ότι κατά την ενάσκηση δικαιώματος πρέπει να υπάρχει αναλογία μεταξύ τού, εκάστοτε, χρησιμοποιούμενου μέσου και του, αντιστοίχου, επιδιωκόμενου σκοπού (ΑΠ 897/2012).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

3 ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

3.1 ΣΥΓΚΛΗΣΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΓΣ

3.1.1 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

Μέτοχοι που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου κεφαλαίου μπορούν να υποβάλουν αίτηση στο ΔΣ, δια της οποίας να ζητούν να εγγραφούν στην ημερήσια διάταξη της Γενικής Συνέλευσης που έχει ήδη συγκληθεί, πρόσθετα θέματα που δεν επικαλύπτονται, κατά περιεχόμενο, από τα ήδη γνωστά θέματα της ημερήσιας διάταξης, αλλά διατυπώνονται με σαφήνεια, έχουν δε αναλυτικό περιεχόμενο - υπό την προϋπόθεση ότι η σχετική αίτηση θα περιέλθει στο ΔΣ δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα διεξαγωγής της Γενικής Συνέλευσης.

Το Διοικητικό Συμβούλιο όχι μόνο υποχρεούται να προσθέσει τα προτεινόμενα δια της κατά τα ανωτέρω υποβληθείσας αιτήσεως θέματα στην ημερήσια διάταξη αλλά κυρίως υποχρεούται να δημοσιεύσει ή γνωστοποιήσει τα νέα αυτά θέματα στους κ.κ. Μετόχους της εταιρίας κατά τα ειδικώς οριζόμενα στο άρθρο 122, επτά (7) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα διεξαγωγής της Γενικής Συνέλευσης.

Στην ειδική περίπτωση που τα θέματα δεν δημοσιευθούν, οι αιτούντες μέτοχοι δικαιούνται να ζητήσουν την αναβολή της Γενικής Συνέλευσης, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 141 και να προβούν οι ίδιοι στη δημοσίευση, με δαπάνη της εταιρείας.

Υπενθυμίζουμε πως :

- η μέρα υποβολής της αίτησης, γνωστοποίησης των πρόσθετων θεμάτων της ημερήσιας διάταξης καθώς και η ημέρα σύγκλησης της ΓΣ δεν συνυπολογίζονται στην παραπάνω αναφερθείσες προθεσμίες
- Η ύστερα από αναβολή ΓΣ αποτελεί συνέχιση της προηγούμενης και δεν απαιτείται η επανάληψη των διατυπώσεων δημοσίευσης της πρόσκλησης των μετόχων.
- Στην μεθ' αναβολή Γενική Συνέλευση μπορούν να μετέχουν και νέοι μέτοχοι, τηρουμένων των σχετικών διατυπώσεων συμμετοχής.

Η γραμματική διατύπωση της παραγράφου 2 του άρθρου 141 δέχεται πως η ευθύνη του ΔΣ περιορίζεται στην εγγραφή των θεμάτων στην ημερησία διάταξη και στη νομότυπη δημοσίευση τους. Η ευθύνη όμως της συζήτησης και λήψης απόφασης επί των θεμάτων αυτών ανήκει αποκλειστικά στη Γενική Συνέλευση (Εφθεσ 944/2019).

Σύμφωνα με τα εξιστορούμενα στην Εφθεσ 944/2019 πραγματικά περιστατικά, το ΔΣ θέλοντας να τηρήσει τον τύπο της διάταξης της παραγράφου 2 του άρθρου 141, ενέγραψε τα προτεινόμενα θέματα στην ημερήσια διάταξη ως «λοιπά θέματα» κι όχι με τον σαφή και αναλυτικό τρόπο που αυτά ήταν διατυπωμένα στην αίτηση των μετόχων της μειοψηφίας. Ακολούθως, η πλειοψηφία της ΓΣ απέρριψε την συζήτησή τους με την αιτιολογία ότι η συζήτησή τους ανήκε στην αρμοδιότητα του ΔΣ και όχι αυτή της Γενικής Συνέλευσης. Η απόφαση δηλαδή (της πλειοψηφίας) της Γενικής Συνέλευσης που απέρριψε την συζήτησή τους με την αιτιολογία ότι τα θέματα αυτά αφορούσαν αποκλειστικά και μόνο το ΔΣ και όχι τη ΓΣ, ορθώς κρίθηκε ακυρώσιμη καθιστώντας το σχετικό δικαίωμα της μειοψηφίας κενό περιεχομένου, διότι :

αφενός η ΓΣ επί θεμάτων διοίκησης των εταιρικών υποθέσεων και διαχείρισης της εταιρικής περιουσίας, τα οποία ανήκουν στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Συμβούλιο, έχει συντρέχουσα αρμοδιότητα

αφετέρου στερήσε από την μειοψηφία του δικαιώματος στην επαρκή ενημέρωση και πληροφόρηση σχετικά όχι μόνο για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων, αλλά κυρίως σχετικά με τη διασφάλιση των οικονομικών τους συμφερόντων επί των προσθέτων θεμάτων.

Ο Νομοθέτης αφήνει στη διακριτική ευχέρεια των εταίρων να προβλέψουν στο καταστατικό να απαιτείται διαφορετικό ποσοστό μετόχων επί του καταβεβλημένου κεφαλαίου για την άσκηση του δικαιώματος, όχι όμως πέρα του μισού από αυτό που αναγράφεται στο Ν.4548/2018.

3.1.2 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΑΒΟΛΗΣ ΛΗΨΕΩΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ (άρθρο 141 παράγραφος 5)

Την ημέρα που συνεδριάζει η Γενική Συνέλευση (αδιάφορο αν πρόκειται ή όχι για τακτική ΓΣ), κατόπιν εγγράφου αιτήσεως μετόχου ή μετόχων που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου κεφαλαίου, μπορεί να ζητηθεί για μόνο φορά η αναβολή της λήψης αποφάσεων για όλα ή για ορισμένα θέματα .

Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η πρόθεση του νομοθέτη να εξισορροπηθούν τα πιθανώς αντιτιθέμενα συμφέροντα μειοψηφίας και πλειοψηφίας.

Η μειοψηφία έχει την ευκαιρία μίας καλύτερης προετοιμασίας αναφορικά με τα καίρια ζητήματα της ανώνυμης εταιρίας, που πρόκειται να συζητηθούν στη ΓΣ ώστε να αποφευχθεί η λήψη επιζήμιων γι' αυτήν αποφάσεων (πχ επί ζητημάτων απαλλαγής μελών του ΔΣ, επειδή δεν έχει συγκεντρώσει τα αναγκαία στοιχεία), αλλά και δύναται να αντιμετωπίσει τυχόν αιφνιδιασμούς της πλειοψηφίας, η οποία ελέγχοντας το ΔΣ ευχερώς θα μπορούσε να προβεί σε διατύπωση για παράδειγμα με αόριστο τρόπο της ημερήσιας διάταξης, προκειμένου να υφαρπάξει τις επιθυμητές γι' αυτήν αποφάσεις (ΠΠΘεσ 3074/2017, ΕΕμπΔ 2018.309).

Υποχρεωτικά στοιχεία της αίτησης είναι ο προσδιορισμός :

1. των θεμάτων, για τα οποία ζητείται η αναβολή της λήψης απόφασης
2. της ημερομηνίας στην οποία ζητείται η μετάθεση της ψηφοφορίας, που δεν μπορεί να απέχει διάστημα μεγαλύτερο των είκοσι ημερών από την ημερομηνία της γενικής συνέλευσης, κατά την οποία υποβάλλεται το αίτημα.

Η αίτηση δεν είναι αναγκαίο να περιέχει οποιαδήποτε αιτιολογία άσκησης του δικαιώματος, αφού η άσκησή του δε συνδέεται από το νόμο με οποιαδήποτε αιτία, ούτε είναι δυνατή η εξέταση της σκοπιμότητας άσκησης αυτού (ΤρΕφΘεσ 1710/2019, ΜΕφΔωδ 120/2019). Υποβάλλεται εγγράφως ή προφορικά στον πρόεδρο της ΓΣ, ο οποίος υποχρεούται, εφόσον οι δικαιούμενοι μέτοχοι μειοψηφίας ή οι πληρεξούσιοί τους αποδεικνύουν τη μετοχική τους ιδιότητα, να αναβάλει τη λήψη αποφάσεων από τη γενική συνέλευση για τα θέματα για τα οποία ασκείται το δικαίωμα και να ορίσει ημερομηνία συνέχισης της συνεδρίασης. Δεν απαγορεύεται το αίτημα να υποβληθεί ακόμα και στον προσωρινό Πρόεδρο της ΓΣ μετά την έναρξη της συνεδρίασής. Στην τελευταία όμως περίπτωση το αίτημα θα πρέπει να διαβιβασθεί στον οριστικό Πρόεδρο, πριν τη λήψη απόφασης επί του συγκεκριμένου θέματος, προκειμένου το αίτημα να κριθεί από τον τελευταίο ως μόνο αρμόδιο κατά τον νόμο (ΠΠΑθ 4612/2019) .

Αν και η αίτηση της μειοψηφίας αφορά την αναβολή λήψης απόφασης ενός ή περισσότερων ή όλων των θεμάτων και όχι την αναβολή συζήτησης ή συνεδρίασης, η ΓΣ μπορεί, παρ' όλα

αυτά, να αποφασίσει και την αναβολή της συζήτησης ή της συνεδρίασης (ΤρΕφθεσ 395/2017 ΕπισκΕΔ 2017.514).

Ο Πρόεδρος της ΓΣ και με την προϋπόθεση να μην έχει ζητηθεί αναβολή και άλλη φορά για τα ίδια θέματα (ανεξάρτητα από το αν την αναβολή αιτήθηκαν την πρώτη φορά οι ίδιοι ή άλλοι μέτοχοι) υποχρεούται να ορίσει ημέρα συνέχισης της συνεδρίασης, αυτήν που ορίζεται στην αίτηση των μετόχων, η οποία όμως δεν μπορεί να απέχει περισσότερο από είκοσι (20) ημέρες από τη χρονολογία της αναβολής, χωρίς να απαιτείται η επανάληψη των διατυπώσεων δημοσίευσης της πρόσκλησης των μετόχων (υπενθυμίζουμε πως στην προσμέτρηση της ως άνω προθεσμίας δεν συνυπολογίζουμε την ημέρα διεξαγωγής της αναβληθείσας αλλά και της μεθ' αναβολής ΓΣ). Στη δε περίπτωση υποβολής πλειόνων αιτημάτων αναβολής, η μεθ' αναβολή συνεδρίαση προσδιορίζεται στην απώτερη εκ των προτεινομένων ημερομηνιών εντός του εκ του νόμου προβλεπόμενου χρονικού πλαισίου (ΠΠΘεσ 3074/2017).

ΜΠρΦλωρ 116/2022 (ΝΟΜΟΣ).

[1] Σε περίπτωση αποδοχής του αιτήματος αναβολής του μετόχου ή των μετόχων της μειοψηφίας, τίθεται ωστόσο, το ερώτημα αν ο πρόεδρος της ΓΣ δεσμεύεται από την προτεινόμενη από τη μειοψηφία ημερομηνία αναβολής.

Η απάντηση στο ερώτημα αυτό θα είναι, αναμφίβολα, αποφαστική όταν στην αίτηση των μετόχων τίθεται είτε μια εξαιρετικά σύντομη ημερομηνία, είτε μεγαλύτερη από εκείνη που ορίζει η §5 του άρθρου 141 ν. 4548/2018 είτε ανύπαρκτη ημερομηνία (λ.χ. 29 Φεβρουαρίου σε μη δίσεκτο έτος). Το ίδιο θα μπορούσε να υποστηριχθεί και όταν είναι αδύνατη η συνεδρίαση της συνέλευσης για πρακτικούς ή τεχνικούς λόγους κατά την ημερομηνία που προτείνουν οι μέτοχοι (π.χ. ο χώρος διεξαγωγής της δεν είναι διαθέσιμος κατά την ημερομηνία εκείνη και δεν είναι εύκολο μέσα σε σύντομο χρόνο να ανευρεθεί άλλος χώρος).

Σε αυτές τις περιπτώσεις ο πρόεδρος της ΓΣ μπορεί να ορίσει ο ίδιος την ημέρα συνέχισης της συνεδρίασης, αρκεί η ημερομηνία που θα επιλέξει να είναι :

- είτε μεταγενέστερη της εξαιρετικά σύντομης που προτείνουν οι μέτοχοι,
- είτε η απώτερη χρονικά στο πλαίσιο του εικοσαήμερου, όταν προτείνεται ημερομηνία που εκφεύγει του πλαισίου αυτού,
- είτε η επόμενη της ανύπαρκτης που προτείνεται από τη μειοψηφία,

ώστε να διασφαλίζονται με τον πλέον αποτελεσματικότερο τρόπο τα δικαιώματα των αιτούντων μετόχων.

Επιπλέον ο πρόεδρος της ΓΣ θα μπορούσε να διαφοροποιηθεί από την αίτηση, όταν επιλέγει μεταγενέστερη χρονικά από την προτεινόμενη ημερομηνία αναβολής και οι μέτοχοι της μειοψηφίας δεν έχουν λόγο να εναντιωθούν στη συγκεκριμένη ημερομηνία, αφού σε αυτή την περίπτωση θα έχουν περισσότερο χρόνο στη διάθεσή τους για να προετοιμαστούν και να ενημερωθούν πληρέστερα για τα θέματα της γενικής συνέλευσης.

[2] Σε καμία άλλη περίπτωση, όμως, δεν θα μπορούσε να αναγνωρισθεί στον πρόεδρο της ΓΣ η δυνατότητα να διαφοροποιηθεί από την αίτηση της μειοψηφίας όσον αφορά την ημερομηνία αναβολής και ιδίως να ορίσει συντομότερη ημερομηνία για τη μετ' αναβολή συνεδρίαση της γενικής συνέλευσης από εκείνη που αιτούνται οι μέτοχοι της μειοψηφίας.

Αυτό σημαίνει πως ακόμη και όταν ανακύπτει οποιοσδήποτε λόγος προσδιορισμού της μετ' αναβολή συνεδρίασης σε συντομότερη ημερομηνία, ο πρόεδρος δεν έχει τη διακριτική ευχέρεια να αποκλίνει από το περιεχόμενο της αίτησης και να επιλέξει μια πιο σύντομη ημερομηνία για τη συνέχιση της συνεδρίασης της γενικής συνέλευσης, αλλά, αντίθετα, δεσμεύεται από την προτεινόμενη ημερομηνία από τους μετόχους της μειοψηφίας, αρκεί αυτή να εντάσσεται στο προβλεπόμενο στο νόμο πλαίσιο των είκοσι ημερών .

[3] Αν όμως το δικαίωμα ασκήθηκε νόμιμα και παρ' όλα αυτά αγνοήθηκε ή απορρίφθηκε μη νόμιμα από τον πρόεδρο της ΓΣ και η γενική συνέλευση προχώρησε στη συνέχεια στη λήψη απόφασης επί των θεμάτων, για τα οποία είχε ζητηθεί η αναβολή, η απόφαση αυτή της γενικής συνέλευσης επί των ζητημάτων που τέθηκαν στη συνέχεια σε ψηφοφορία είναι ακυρώσιμη, λόγω παράβασης κανόνων σχετικών με τη διαδικασία, καθότι λήφθηκε με τρόπο που δεν είναι σύμφωνος με το νόμο (άρθρο 137 §1 ν. 4548/2018).

[4] Στην περίπτωση, όμως, που η παθογένεια στη διαδικασία εντοπίζεται όχι στην απόρριψη του αιτήματος αναβολής, αλλά στην κατόπιν μερικής αποδοχής της αναβολή της υπόθεσης όχι στην προταθείσα ημερομηνία, αλλά σε συντομότερη, που ορίστηκε από τον πρόεδρο, τίθεται το ερώτημα του αν ακυρώσιμη είναι μόνο η απόφαση για την αναβολή (σε κοντινότερη ημερομηνία) ή και η απόφαση της γενικής συνέλευσης για την ουσία των ζητημάτων που τέθηκαν σε ψηφοφορία στη μετ' αναβολή ορισθείσα συνεδρίαση. Με την υιοθέτηση της δεύτερης εκδοχής το ελάττωμα της αρχικής απόφασης για την αναβολή εξακολουθεί να βαρραίνει και τη μετ' αναβολή συνεδρίαση, της οποίας η απόφαση δύναται να προσβληθεί για τον ίδιο λόγο, όπως και η πρώτη, χωρίς να συντρέχει λόγος για την επίκληση νέων ελαττωμάτων της δεύτερης αυτής συνεδρίασης, με εξαίρεση την περίπτωση που η τυχόν αναντίρρητη και ανεπιφύλακτη παράσταση των μετόχων μειοψηφίας, των οποίων το αίτημα αναβολής είχε προηγουμένως μερικά ικανοποιηθεί στην προηγούμενη συνεδρίαση, ερμηνευθεί ως παραίτηση από το δικαίωμά τους να αιτηθούν την ακύρωση της σχετικής απόφασης. (...)

Όταν, συνεπώς, υποβάλλεται αίτημα αναβολής στον πρόεδρο της ΓΣ και αντί της επιλογής της προτεινόμενης απώτερης ημερομηνίας, εντός του πλαισίου της προθεσμίας των είκοσι ημερών, ορίζεται από τον τελευταίο κοντινότερη ημερομηνία, ως ακυρώσιμη παρίσταται όχι μόνο η απόφαση για την αναβολή (επί των θεμάτων, για τα οποία ζητήθηκε η αναβολή), αλλά και η μετ' αναβολή ορισθείσα, κατά την οποία λαμβάνονται οι επί της ουσίας αποφάσεις για το ίδιο θέμα, πολύ περισσότερο που ρητά εξαγγέλλεται στο νόμο ότι η μετ' αναβολή οριζόμενη γενική συνέλευση αποτελεί όχι νέα συνέλευση, αλλά συνέχεια της προηγούμενης.

Όπως, λοιπόν, σε περίπτωση ολικής απόρριψης του αιτήματος αναβολής, οι αποφάσεις της αρχικής συνέλευσης για την ουσία των θεμάτων, για τα οποία είχε ζητηθεί η αναβολή, θα

ήταν ακυρώσιμες, έτσι και στην περίπτωση της συνέχισης της ίδιας συνεδρίασης σε κατά παράβαση του νόμου ορισθείσα ημερομηνία, οι ίδιες αποφάσεις της γενικής συνέλευσης θα βαρύνονται με το ίδιο ελάττωμα, ώστε αρκεί μόνο η προσβολή τους ως ακυρώσιμες, χωρίς την ανάγκη επίκλησης και πρόσθετων λόγων ακυρωσίας.

Αν πάλι η αναβολή αποφασίσθηκε την πρώτη φορά από τη γενική συνέλευση διαπλειοψηφίας και όχι κατόπιν αποδοχής αιτήματος μειοψηφίας, το δικαίωμα της μειοψηφίας να αιτηθεί την αναβολή διατηρείται, αφού στην ανωτέρω περίπτωση ασκείται για πρώτη φορά (ΜΠρΘεσ 503/2012).

Στη μεθ' αναβολής Γενική Συνέλευση αυτή μπορούν να μετέχουν και νέοι μέτοχοι, τηρουμένων των σχετικών διατυπώσεων συμμετοχής.

3.1.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΥΓΚΛΗΣΕΩΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΓΣ (άρθρο 141 παράγραφος 1)

Κατόπιν υποβολής σχετικής αίτησης από μετόχους που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου κεφαλαίου, το ΔΣ υποχρεούται να συγκαλέσει έκτακτη ΓΣ σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις ή κάνει χρήση της διαδικασίας του άρθρου 135 (εκτός αν οι αιτούντες μέτοχοι απέκλεισαν την τελευταία αυτή δυνατότητα) με θέματα ημερήσιας διάταξης αυτά που περιέχονται στην αίτηση. Θέμα της ημερήσιας διάταξης δύναται να αποτελέσει και θέμα της τακτικής γενικής συνέλευσης διότι σε αντίθετη περίπτωση θα περιοριζόταν υπέρμετρα τα εταιρικά δικαιώματα της μειοψηφίας όταν κρίνεται ότι παραβιάζονται τα δικαιώματά και η περιουσίας της. Η ημέρα της συνεδρίασης δεν δύναται να απέχει περισσότερο από σαράντα πέντε (45) ημέρες από την ημερομηνία επίδοσης της αίτησης στον Πρόεδρο του ΔΣ.

Το δικαίωμα ασκείται με αίτηση που «επιδίδεται» στον Πρόεδρο του ΔΣ της εταιρίας. Η έννοια της επίδοσης δεν είναι απαραίτητα εκείνη που τελείται με δικαστικό επιμελητή. Σε περίπτωση επιδοθεί σε μέλος του ΔΣ προκύπτει υποχρέωση της άμεσης προώθησής της αίτησης στον Πρόεδρο του ΔΣ, ώστε να ξεκινήσει να τρέχει η προθεσμία σύγκλησης της έκτακτης γενικής συνέλευσης. Αντιθέτως, η αίτηση δεν είναι νόμιμη εάν επιδοθεί σε μέτοχο ή σε τρίτο πρόσωπο (π.χ. υπάλληλο της εταιρίας) εκτός του διοικητικού συμβουλίου. Σε κάθε περίπτωση πάντως, η αίτηση πρέπει να είναι έγγραφη και να περιέχει αίτημα για σύγκληση γενικής συνέλευσης και το αντικείμενο της ημερήσιας διάταξης, να υπογράφεται από εκείνους που έχουν το σχετικό δικαίωμα και συγκεντρώνουν το ελάχιστο ποσοστό του 1/20 του κεφαλαίου. Η αίτηση που υποβάλλεται κατά διάφορο σε σχέση με όσα παραπάνω ελέγχθησαν τρόπο δεν είναι υποχρεωτική για το διοικητικό συμβούλιο (ΜΠΚατ 109/2018).

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του ΔΣ, δηλαδή μη σύγκλησης της ΓΣ μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την επίδοση της σχετικής αίτησης, οι αιτούντες λαμβάνουν άδεια σύγκλησης ΓΣ από το Δικαστήριο (το οποίο προβαίνει μόνο σε έλεγχο νομιμότητας και της αίτησης και ουχί σε έλεγχο σκοπιμότητας αυτής -ΕφΑθ 1468/2011) σε τόπο, χρόνο και ημερήσια διάταξη που η απόφαση που λαμβάνεται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων και δεν προσβάλλεται με ένδικα μέσα.

Ο Νομοθέτης αφήνει στη διακριτική ευχέρεια των εταίρων να προβλέψουν στο καταστατικό να απαιτείται διαφορετικό ποσοστό μετόχων επί του καταβεβλημένου κεφαλαίου για την άσκηση του δικαιώματος, όχι όμως πέρα του μισού από αυτό που αναγράφεται στο Ν.4548/2018.

3.1.4 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΡΝΗΣΗΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

Η λήψη αποφάσεων ΓΣ χωρίς συνεδρίαση είναι επιτρεπτή ύστερα από σχετική πρόταση του ΔΣ κατά τα ειδικώς οριζόμενα στην παράγραφο 3 του άρθρου 135 και αποδοχή της από την πλειοψηφία των μετόχων η οποία υπολογίζεται επί του συνόλου των μετοχών που έχουν δικαίωμα ψήφου, όπως αυτή προβλέπεται κατά περίπτωση από το νόμο και το καταστατικό, εκτός από τις περιπτώσεις που μειοψηφία του ενός πέμπτου (1/5) του κεφαλαίου αντιτίθεται ρητά στη διαδικασία.

Οι διαφωνούντες μέτοχοι πρέπει ν' αποστείλουν εντός σαράντα οκτώ (48) ωρών από τη λήψη της πρότασης σχετική δήλωση απευθυντέα στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Δήλωση που περιέρχεται στην εταιρεία μετά τον ως άνω προβλεπόμενο χρόνο απάντησης δε λαμβάνεται υπόψη και η απόφαση χωρίς συνεδρίαση θεωρείται ληφθείσα. Σε κάθε περίπτωση, το βάρος απόδειξης λήψης (ή μη λήψης) της σχετικής απόφασης και του χρόνου αυτής το φέρει η Εταιρεία.

3.1.5 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο καταστατικό, η ψηφοφορία των κ.κ. Μετόχων επί των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης είναι φανερή (παράγραφος 1 άρθρο 131). Ο Νομοθέτης, ωστόσο, δίνει την δυνατότητα στη ΓΣ να αποφασίσει φανερά – δια της διεξαγωγής δηλαδή φανερής ψηφοφορίας – προκειμένου επί θέματος ή θεμάτων της ημερήσιας διάταξης η ψηφοφορία να διεξαχθεί μυστικά, δηλαδή με χρήση κάλπης.

Η ως άνω διαδικασία ματαιούται εφόσον μέτοχοι που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου κεφαλαίου αντιταχθούν καταθέτοντας για το λόγο αυτό έγγραφη αίτηση (παράγραφος 9 άρθρο 141).

Ο Νομοθέτης αφήνει στη διακριτική ευχέρεια των εταίρων να προβλέψουν στο καταστατικό να απαιτείται διαφορετικό ποσοστό μετόχων επί του καταβεβλημένου κεφαλαίου για την άσκηση του δικαιώματος, όχι όμως πέρα του μισού από αυτό που αναγράφεται στο Ν.4548/2018.

Επί συμμετοχής στη συνέλευση από απόσταση σε πραγματικό χρόνο, δια της διασφάλισης ακριβούς ηλεκτρονικής καταγραφής που υποχρεωτικά πρέπει να παρέχει στοιχεία μυστικότητας με τρόπο ταυτόσημο με αυτό που διασφαλίζεται σε όσους παρίστανται με φυσική παρουσία στη Συνέλευση (περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 125) οι μετέχοντες στη ΓΣ μπορούν να ψηφίσουν φανερά επί του εάν για κάποιο ή περισσότερα θέματα μπορεί να διεξαχθεί επιτυχώς κι εγκύρως μυστική ψηφοφορία (κι ακολούθως να ψηφίσουν μυστικά επί του θέματος αυτού). Λόγω της ιδιαίτερης μορφής και προϋποθέσεων

συμμετοχής στη ΓΣ με επιστολική ψήφο, ονομαστική ψηφοφορία επί του ζητήματος αυτού, πολλώ δε μάλλον μυστική ψηφοφορία δεν μπορεί να προταθεί πρακτικά και ουσιαστικά.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

3.2 ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

3.2.1 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΡΝΗΣΙΚΥΡΙΑΣ

Ο έμπρακτος κίνδυνος απομείωσης της εταιρικής περιουσίας, μέσω της λήψης υπέρογκων αμοιβών, προκαταβολών αμοιβών ή λοιπών δυσανάλογων με τις παρασχεθείσες υπηρεσίες παροχών από πρόσωπα που είναι ταυτόχρονα τόσο μέλη του ΔΣ όσο και μέτοχοι που αντιπροσωπεύουν την πλειοψηφία του καταβληθέντος κεφαλαίου [ή πρόσωπα που ορίζονται στο Παράρτημα Α του ν. 4308/2014 για τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα και για το λόγο αυτό θεωρούνται συνδεδεμένα με τους μετόχους της πλειοψηφίας μέλη], ειδικά σε οικονομικά έτη που δεν χαρακτηρίζονται από κερδοφορία είναι ένα θέμα που απασχόλησε διαχρονικά τόσο τον Νομοθέτη όσο και τη νομολογία. Από το πνεύμα των διατάξεων του Ν 4548/2018 διαφαίνεται ξεκάθαρα πως πλέον προτάσσεται η ίση μεταχείριση όλων των μετόχων και η προστασία των (οικονομικών) συμφερόντων της εταιρίας.

Σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 109, αμοιβή ή παροχή που χορηγείται σε μέλος του διοικητικού συμβουλίου και δεν ρυθμίζεται στο Νόμο ή το καταστατικό (με ειδική πρόβλεψη όσον αφορά το ύψος αυτής και τις λοιπές προϋποθέσεις καταβολής της τόσο επί πάγιας ή κατ' αποκοπή αμοιβής όσο κι επί αμοιβής συνιστάμενης σε συμμετοχή στα κέρδη χρήσεως υπό τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 109) ή την τυχόν υιοθετηθείσα πολιτική αποδοχών βαρύνει την εταιρεία μόνο εφόσον εγκριθεί με ειδική απόφαση της γενικής – τακτικής συνήθως - Γενικής Συνέλευσης (με την επιφύλαξη των οριζομένων στα άρθρα 110 έως 112) η οποία λαμβάνεται με απλή απαρτία και πλειοψηφία.

[3.2.1.1] Κατόπιν υποβολής σχετικής αίτησης μετόχων που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου κεφαλαίου η οποία υποβάλλεται στην εταιρία πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από την Γενική Συνέλευση, το ΔΣ υποχρεούται να ανακοινώνει στην τακτική (ΜΟΝΟ) Γενική Συνέλευση, τα ποσά που, κατά την τελευταία διετία, καταβλήθηκαν σε κάθε μέλος του διοικητικού συμβουλίου ή τους διευθυντές της εταιρείας, καθώς και κάθε παροχή προς τα πρόσωπα αυτά από οποιαδήποτε αιτία ή σύμβαση της εταιρείας με αυτούς (άρθρο 141 παράγραφος 6 εδάφιο β').

Ομοίως, μέτοχοι που εκπροσωπούν το ένα δέκατο (1/10) του καταβεβλημένου κεφαλαίου μπορούν να υποβάλουν στην εταιρία αίτηση, πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα που συνεδριάζει η Γενική Συνέλευση, με την οποία να υποχρεώνουν το ΔΣ να παράσχει στη γενική συνέλευση πληροφορίες για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της εταιρείας (άρθρο 141 παράγραφος 7).

Και στις δύο περιπτώσεις, το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υποχρεωμένο να παρέχει τις αιτούμενες πληροφορίες στο βαθμό που δεν διατίθενται ήδη στο διαδικτυακό τόπο της εταιρίας. Η ανωτέρω υποχρέωση δεν υφίσταται σε περίπτωση εκπροσώπησης του αιτούντος μετόχου στο ΔΣ κατά τις διατάξεις των άρθρων 79 και 80. Η κατά τα ανωτέρω άρνηση παροχής πληροφοριών (για αποχρώντα λόγο) καταγράφεται υποχρεωτικά στα πρακτικά.

[το είδος, το περιεχόμενο και οι προθεσμίες άσκησης των σχετικών αγωγών περιγράφονται αναλυτικά παραπάνω στην υπό στοιχείο 2.1.1 ενότητα].

Ο Νομοθέτης αφήνει στη διακριτική ευχέρεια των εταίρων να προβλέψουν στο καταστατικό να απαιτείται διαφορετικό ποσοστό μετόχων επί του καταβεβλημένου κεφαλαίου για την άσκηση του δικαιώματος, όχι όμως πέρα του μισού από αυτό που αναγράφεται στο Ν.4548/2018.

[3.2.1.2] Ο Ν.4548/2018 δίνει την δυνατότητα (άρθρο 109 παράγραφος 5) σε μέτοχο ή ομάδα μετόχων που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου κεφαλαίου να αντιταχτούν στις αποφάσεις αυτές και να κινήσουν δικαστικό έλεγχο εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο (2) μηνών από τη λήψη της σχετικής απόφασης από την ΓΣ ως προς το υπέρογκο ή όχι της αμοιβής ή παροχής που καταβλήθηκε ή αποφασίσθηκε να καταβληθεί σε συγκεκριμένο μέλος του Δ.Σ. εφόσον (σωρευτικά) :

-η αμοιβή δεν αφορά υπηρεσίες προς την εταιρεία βάσει ειδικής σχέσης, όπως ενδεικτικώς, από σύμβαση εργασίας, έργου ή εντολής καθώς στην περίπτωση αυτή τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις των άρθρων 99 έως 101

- δεν πρόκειται περί αποζημίωσης ή δαπάνης που η Εταιρία καταβάλλει δυνάμει κατά νόμο εγκεκριμένης, όπου απαιτείται, έννομης σχέσης (π.χ. δαπάνες στο πλαίσιο εργασίας ή εντολής) ή/και προβλέπονται εκ του νόμου (π.χ. ΑΚ 723)

- όπως προκύπτει από τα τηρηθέντα πρακτικά, έχει αντιταχθεί το ένα δέκατο (1/10) των μετόχων που αντιπροσωπεύει το καταβληθέν κεφάλαιο στην απόφαση αυτή.

Το επιληφθέν Δικαστήριο εκδικάζει την ανωτέρω αίτηση κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας και αποφαινεται λαμβάνοντας υπόψη, ιδίως:

1. τις αρμοδιότητες του Συμβούλου
2. και τις ευθύνες του,
3. τις προσπάθειες που έχει καταβάλει,
4. το επίπεδο αντίστοιχων αμοιβών των Συμβούλων σε άλλες παρόμοιες εταιρείες,
5. την κατάσταση και την απόδοση του
6. τις προοπτικές της εταιρείας.

3.2.2 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΧΕΡΙΣΕΩΣ (άρθρο 142)

3.2.2.1 Έκτακτος έλεγχος νομιμότητας

Στην ειδική περίπτωση που πιθανολογούνται πράξεις που παραβιάζουν :

1. διατάξεις του Ν 4548/2018
2. του καταστατικού της εταιρείας
3. αποφάσεις της ΓΣ,

με σκοπό, κατά κύριο λόγο, την προστασία των συμφερόντων των ενδιαφερομένων προσώπων και ιδιαίτερα της μειοψηφίας των μετόχων, οι τελευταίοι εφόσον αντιπροσωπεύουν το ένα εικοστό (1/20) τουλάχιστον του καταβεβλημένου κεφαλαίου μπορούν, εντός τριετίας από την έγκριση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της χρήσης, εντός της οποίας τελέστηκαν οι καταγγελλόμενες πράξεις έχουν δικαίωμα να ζητήσουν έκτακτο έλεγχο της εταιρίας από το Δικαστήριο που συνεδριάζει κατά τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας (παράγραφος 1 – 2 άρθρο 142).

Ο έκτακτος έλεγχος, λοιπόν, περιορίζεται σε έλεγχο νομιμότητας (χρηστότητας), δηλαδή στην εξακρίβωση παραβάσεων που αφορούν τη διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων.

3.2.2.2 Έκτακτος έλεγχος σκοπιμότητας

Ομοίως, μέτοχοι της εταιρείας, που εκπροσωπούν το ένα πέμπτο (1/5) του καταβεβλημένου κεφαλαίου, δικαιούνται να ζητήσουν από το δικαστήριο τον έλεγχο διαχείρισεως της εταιρείας, εφόσον από την όλη πορεία αυτής, αλλά και με βάση συγκεκριμένες ενδείξεις, καθίσταται πιστευτό ότι η διοίκηση των εταιρικών υποθέσεων δεν ασκείται όπως επιβάλλει η χρηστή και συνετή διαχείριση (παράγραφος 3 άρθρο 142).

Στην περίπτωση αυτή, αρκεί να προταθεί ότι κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης "καθίσταται πιστευτόν εκ της όλης πορείας των εταιρικών υποθέσεων ότι η διοίκηση της εταιρίας δεν ασκείται όπως επιβάλλει η χρηστή και συνετή διοίκηση" (ΑΠ 1484/2019). Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, δηλαδή, πρέπει να γίνεται επίκληση και πλήρης απόδειξη των πραγματικών γεγονότων που συνιστούν μη χρηστή και ασύνητη διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων που αναφέρονται στις συναλλαγές της εταιρείας με τρίτους ή στη διοίκηση του νομικού προσώπου της (ΑΠ 1439/2015).

Δεν πρόκειται δηλαδή μόνο για έλεγχο νομιμότητας (χρηστότητας) καθώς δεν περιορίζεται μόνο στην εξακρίβωση παραβάσεων που αφορούν για παράδειγμα την απόκρυψη κερδών, τις λογιστικές παραλείψεις και αταξίες, αλλά και για έλεγχο σκοπιμότητας (συναινεσεως) καθώς επεκτείνεται και στην εξακρίβωση του εάν οι διαχειριστικές πράξεις ωφελούν ή ζημιώνουν την εταιρεία, δηλαδή εάν επαυξάνουν το ενεργητικό και τα κέρδη της ή όχι (ΑΠ 1439/2015).

Αναμφίβολη διαπίστωση αποτελεί ότι κάθε επιχειρηματικό εγχείρημα ενέχει εγγενώς το στοιχείο του κινδύνου, αλλά η διαχείριση και η ανάληψη του επιχειρηματικού κινδύνου πρέπει να πραγματοποιείται με ενέργειες που συνιστούν εύλογη επιχειρηματική κρίση. Στη νομολογία (βλ. Α. Κοκκίνη, στο συλλογικό έργο Ε. Περάκη, Το Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, ΙΙ, σ. 1558 με τις εκεί νομολογιακές παραπομπές) έχουν κριθεί ως μη χρηστές ή και μη συνετές πράξεις όπως:

1. λογιστικές παραλείψεις,

2. αλόγιστες και άσκοπες δαπάνες και εν γένει κακοδιοίκηση, που οδηγεί την εταιρεία σε πτώχευση,
3. σύμμιξη λογαριασμών περισσότερων εταιριών,
4. μη σύγκληση ΓΣ,
5. μη σύνταξη ισολογισμών,
6. μη ενημέρωση μετόχου από την εταιρική διοίκηση,
7. αύξηση τραπεζικού δανεισμού,
8. φορολογικές παραβάσεις,
9. διενέργεια μη σκόπιμων αγορών και πωλήσεων,
10. πράξεις που ωφελούν κατά κύριο λόγο τα μέλη της διοίκησης και όχι την εταιρεία

Επιπρόσθετα, πρέπει να αποδειχθεί ότι υπάρχει τάση χειροτέρευσης της κατάστασης της εταιρείας είτε λόγω ύπαρξης ή μεγέθυνσης ζημιών, είτε διότι τα κέρδη μειώνονται ή είναι μικρότερα από τα προσδόκιμα.

Περαιτέρω, για την ευδοκίμηση της κρινόμενης αίτησης, θα πρέπει να αποδεικνύεται ότι η κακή πορεία της εταιρείας οφείλεται στη μη χρηστή και συνετή διοίκηση, αξιολογώντας αν οι διαχειριστικές ενέργειες πραγματοποιούνται με καλή πίστη, επαρκείς πληροφορίες, στοχεύουν δε στην εξυπηρέτηση του εταιρικού σκοπού (Ειρ. Κουφ 6/2016).

Το καταστατικό μπορεί να μειώσει, μέχρι το ένα δέκατο (1/10) το ποσοστό του καταβεβλημένου κεφαλαίου που απαιτείται για την άσκηση του ως άνω δικαιώματος.

3.2.2.3 Διαδικασία

Επί του πρακτέου (άρθρο 143) σε πρώτο χρόνο, το επιληφθέν Δικαστήριο κι εφόσον κρίνει βάσιμο το αίτημα, αφού εκτιμήσει το μέγεθος της εταιρείας, τις καταγγελλόμενες πράξεις και τις αναμενόμενες ελεγκτικές εργασίες, αναθέτει τη διενέργεια του έκτακτου ελέγχου (διαζευκτικά) :

- σε έναν τουλάχιστον ορκωτό ελεγκτή λογιστή ή ελεγκτική εταιρεία.
- σε κάτοχο άδειας Λογιστή Φοροτεχνικού Α΄ τάξης του ν. 2515/1997 (Α΄ 154), οι οποίοι είναι μέλη του Οικονομικού Επιμελητηρίου.
- σε άλλα πρόσωπα με ειδικές προς τούτο γνώσεις.

Ακολουθώς, και μετά την χωρίς υπαίτια καθυστέρηση περάτωση του ελέγχου, η σχετική έκθεση υποβάλλεται τόσο στην ελεγχόμενη εταιρία όσο και στον αιτούντα τον έλεγχο. Στην αμέσως επόμενη ΓΣ, το ΔΣ υποχρεούται να την θέσει υπόψη των μετόχων.

Μπορούμε με ασφάλεια να θεωρήσουμε τα όσα παραπάνω περιγράφονται ως ενέργειες προπαρασκευαστικές της ασκήσεως εταιρικής αγωγής (στην οποία θα αναφερθούμε στην ενότητα 4.2.3) .

3.2.3 ΕΥΘΥΝΗ ΜΕΛΩΝ ΔΣ - ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΣΚΗΣΕΩΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 103, η άσκηση της εταιρικής αγωγής εμπίπτει καταρχήν στη διαχειριστική αρμοδιότητα του Δ.Σ., το οποίο έχει την υποχρέωση έγκαιρης, πλήρους

και επιμελούς άσκησης των αξιώσεων της εταιρείας κατά των προσώπων που έχουν ευθύνη, σύμφωνα με τα ειδικώς οριζόμενα στο άρθρο 102, σταθμίζοντας ωστόσο το εταιρικό συμφέρον καθώς ενδέχεται η σύγκριση ωφέλειας και ζημίας είναι αρνητική. Στην πράξη το ΔΣ θα πρέπει να καταλήγει στην απόφαση μη άσκησης εταιρικής αγωγής μόνο σε πολύ προφανείς περιπτώσεις, όπου η ζημία της εταιρείας είναι οφθαλμοφανώς μικρότερη σε σχέση με τα έξοδα διεκδίκησής της ή με τον αρνητικό αντίκτυπο τυχόν αρνητικής δημοσιότητας, ιδίως από καταχρηστικές ή και εκβιαστικές αιτήσεις της μειοψηφίας, διαφορετικά ελλοχεύει ο κίνδυνος τα μέλη του να βρεθούν υπεύθυνα έναντι της εταιρείας για παράβαση των καθηκόντων τους.

Για την ταυτότητα του νομικού λόγου πρέπει να σημειωθεί πως η υπερβολικά γενική και αφηρημένη έννοια του «εταιρικού συμφέροντος» και το συχνά δυσδιάκριτο περιεχόμενο αυτού, αποτελεί πεδίο δόξης λαμπρό για καταχρηστικές πρακτικές από πλευράς ΔΣ το οποίο επικαλούμενο δήθεν εταιρικό συμφέρον να αποφεύγει την άσκηση εταιρικής αγωγής (ΕφΠειρ 132/2020).

[1] Εξ' ορισμού αρμόδιο για την διεκδίκηση της αποκατάστασης της ζημίας της εταιρίας, τόσο εξωδίκως, όσο και δια της εγέρσεως της σχετικής εταιρικής αγωγής είναι το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο κατά προέκταση είναι μόνο αρμόδιο να παραιτηθεί των σχετικών αξιώσεων ή και να προβεί σε συμβιβασμό επ' αυτών.

Η τελευταία όμως απόφαση οφείλει με ποινή ακυρότητας να τύχει της έγκρισης της ΓΣ (άρθρο 102 παράγραφος 7), η οποία λαμβάνεται νομότυπα εφόσον συγκατατίθεται και δεν αντιτίθεται μειοψηφία που εκπροσωπεί :

1. το ένα δέκατο (1/10) του εκπροσωπούμενου στη συνέλευση κεφαλαίου όταν η απόφαση λαμβάνει χώρα μετά πάροδο δύο (2) ετών από τη γένεση της αξίωσης και υπό την προϋπόθεση ότι δεν έχει ακόμα ασκηθεί εταιρική αγωγή.
2. το ένα εικοστό (1/20) του εκπροσωπούμενου στη συνέλευση κεφαλαίου, απρόθεσμα αλλά οπωσδήποτε μετά την άσκηση της εταιρικής αγωγής.

[2] Στην περίπτωση που το ΔΣ δεν προβεί στην άσκηση των αξιώσεων του άρθρου 103, μέτοχοι που φέρουν την μετοχική ιδιότητα τουλάχιστον έξι μήνες πριν την υποβολή της σχετικής αίτησης κι εκπροσωπούν το ένα εικοστό 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου (ποσοστό που δυνάμει καταστατικής πρόβλεψης μπορεί να μειωθεί) υποβάλλουν έγγραφη αίτηση προς το ΔΣ στην οποία :

- αναφέρουν τα πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν, κατά την κρίση τους, την ζημία της εταιρίας και την προς τούτο ευθύνη κατονομαζόμενων μελών του ΔΣ,

- θέτουν προθεσμία - που δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ενός μηνός - εντός της οποίας το Δ.Σ. πρέπει να συναξιολογήσει το περιεχόμενο της κατά τα ανωτέρω αίτησης με τις εξηγήσεις των κατονομαζόμενων μελών του (στα οποία συν-κοινοποιείται η αίτηση) και τοιουτοτρόπως να αποφασίσει σχετικά με το εάν η εταιρεία θα ασκήσει αγωγή για τις αξιώσεις που περιγράφει η αίτηση των μετόχων ή όχι .

Εξυπακούεται πως τα υπόλογα μέλη δεν έχουν δικαίωμα ψήφου κατά τη λήψη της σχετικής απόφασης. Για το λόγο αυτό, κι εφόσον δεν σχηματίζεται απαρτία στο ΔΣ, τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις του άρθρου 105.

Στην ειδική όμως περίπτωση που η παραπάνω περιγραφείσα αίτηση υποβάλλεται από την πλειοψηφία των μετόχων (δηλαδή μετόχων που εκπροσωπούν άνω του 50% του καταβεβλημένου κεφαλαίου), το ΔΣ αμελλητί υποχρεούται να ασκήσει την σχετική αγωγή χωρίς δηλαδή να κινησει την διαδικασία παροχής εξηγήσεων .

Είναι σαφές πως οι μέτοχοι της εταιρείας, αν θεωρούν πως έχουν υποστεί ζημία, η οποία μπορεί να συνίσταται είτε σε μείωση της εσωτερικής αξίας των μετοχών, είτε σε διανομή μικρότερου μερίσματος, δεν μπορούν να ασκήσουν ατομική αγωγή εναντίον των μελών της διοίκησης προς αποκατάσταση της ζημίας τους, η οποία προκλήθηκε από κακή διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων, διότι, ως τρίτοι, δεν διατελούν σε δεσμό με τα μέλη της διοίκησης της εταιρείας και, επιπλέον, η ζημία τους είναι έμμεση και δεν μπορεί να αποκατασταθεί σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 297 και 298 του ΑΚ .

Η ζημία αυτή των μετόχων αποκαθίσταται μόνο διαμέσου του νομικού προσώπου της εταιρείας, με την έγερση της εταιρικής αγωγής εναντίον των μελών της διοίκησης, η οποία ασκείται σε κάθε περίπτωση στο όνομα και για λογαριασμό του νομικού προσώπου της εταιρείας. Με τον τρόπο αυτό αποκαθίσταται και η (άμεση) ζημία της εταιρείας και η (έμμεση) ζημία, την οποία υπέστησαν οι μέτοχοι της εταιρείας από την κακή διαχείριση της εταιρικής περιουσίας εκ μέρους των μελών της διοίκησης, αφού με την αποκατάσταση της ζημίας της εταιρείας αποκαθίσταται και η ζημία των μετόχων, (ΕφΛαρ 121/2021).

Προκειμένου να κριθεί αν συμπεριφορά είναι αντικειμενικά αντίθετη προς τα χρηστά ήθη, συνεκτιμώνται τα κίνητρα, ο σκοπός του υποκειμένου της συμπεριφοράς, το είδος των μέσων που χρησιμοποιήθηκαν για την επίτευξη του σκοπού, έστω και θεμιτού, και όλες οι λοιπές περιστάσεις πραγμάτωσης της συμπεριφοράς, θετικής ή αρνητικής, (βλ. ΟλομΑΠ 398/1975). Ως κριτήριο των χρηστών ηθών, η έννοια των οποίων είναι νομική, χρησιμεύουν οι ιδέες του εκάστοτε μέσου κοινωνικού ανθρώπου, ο οποίος σκέπτεται κατά τη γενική αντίληψη με χρηστότητα και φρόνηση, (βλ. ΟλομΑΠ 10/1991). Όσον αφορά την πρόθεση, δεν απαιτείται να ενήργησε ο ζημιώσας με αποκλειστικό σκοπό να βλάψει τον άλλον (άμεσος δόλος), αλλά αρκεί και η θέλησή του ως προς την επελθούσα ζημία, δηλαδή αρκεί ότι προέβλεψε ως ενδεχόμενη την πρόκληση ζημίας από τη συμπεριφορά του και παρόλα αυτά δεν απείχε από την πράξη ή την παράλειψη, από την οποία επήλθε η άμεση ζημία. Στην ειδική αυτή περίπτωση τα υπαίτια μέλη του Δ.Σ. ή, ενδεχομένως, και η εταιρεία, ως νομικό πρόσωπο, ευθύνονται έναντι των μετόχων αυτών σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες. Στην περίπτωση αυτή οι ζημιωθέντες μέτοχοι δικαιούνται να ασκήσουν ατομική αγωγή εναντίον των υπαίτιων μελών του Δ.Σ. της εταιρείας.

Περιπτώσεις που προδήλως εμπίπτουν στη διάταξη του άρθρου 919 ΑΚ μπορούμε (ενδεικτικά κι όχι περιοριστικά) να θεωρήσουμε εκείνες κατά τις οποίες μέλη του

Διοικητικού Συμβουλίου (ατομικά ή συλλογικά ως πλειοψηφική τάση τόσο εντός του ΔΣ όσο και γενικότερα στη ΓΣ) προσβάλλουν παρανόμως μετοχικά δικαιώματα μετόχων καθώς :

1. ματαιώνουν επωφελή δημόσια πρόταση εξαγοράς μετοχών της εταιρείας.
2. παρακρατούν, αυθαίρετα και παράνομα, το μέρισμα, το οποίο είχε δικαίωμα να λάβει ο μέτοχος, ή την εισφορά, την οποία κατέβαλε αυτός σε περίπτωση αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας,
3. προβαίνουν σε δημοσιεύσεις, οι οποίες βλάπτουν τον μέτοχο ατομικά,
4. επιτυγχάνουν με απατηλή συμπεριφορά, να πείσουν τον (απατηθέντα) μέτοχο αφενός μεν να προβεί σε πώληση ενός ποσοστού των μετοχών του και αφετέρου να μη συμμετάσχει σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας, με συνέπεια να περιέλθει η πλειοψηφία των μετοχών και ο απόλυτος έλεγχος της εταιρείας σε άλλα πρόσωπα,
5. δημιουργούν την πεπλανημένη εντύπωση ότι η εταιρεία βρίσκεται σε στάδιο ανάπτυξης και προόδου, ενώ πρόθεσή τους είναι να την υποβαθμίσουν σταδιακά, ώστε να απορροφηθεί από άλλη εταιρεία, δικών τους συμφερόντων αποκλειστικά,
6. αποφασίζουν την ίδρυση νέας εταιρείας με μόνους μετόχους αυτής ορισμένους από τους μετόχους της αρχικής εταιρείας και με ταυτόχρονη μεταβίβαση των μετοχών και των περιουσιακών στοιχείων της αρχικής εταιρείας στη νέα εταιρεία, προκειμένου να περιέλθουν αυτά τα περιουσιακά στοιχεία (και η αναμενόμενη υπεραξία τους) αποκλειστικά στην περιουσία των μετόχων της νέας εταιρείας και να αποκλειστούν από αυτά (τα περιουσιακά στοιχεία) οι λοιποί μέτοχοι της αρχικής εταιρείας.

3.2.4 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΑΚΛΗΣΕΩΣ ΔΙΟΡΙΣΘΕΝΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΔΣ

Εφόσον υφίσταται σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό της εταιρίας, ορισμένος μέτοχος ή ορισμένοι μέτοχοι δύνανται να διορίσουν απευθείας έως και τα δύο πέμπτα (2/5) των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου κατά τα ειδικώς οριζόμενα στο άρθρο 79. Τα κατά τα ανωτέρω απευθείας διορισθέντα μέλη του ΔΣ ανακαλούνται οποτεδήποτε κι ελεύθερα από τον ή τους μετόχους που τα διόρισαν, χωρίς να υφίσταται σοβαρός λόγος.

Αντίθετα, μόνο κατόπιν υποβολής σχετικής αιτήσεως ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας που δικάζει με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, μέτοχοι που εκπροσωπούν το ένα δέκατο (1/10) του καταβεβλημένου κεφαλαίου μπορούν να ζητήσουν (και το δικαστήριο να διατάξει, εφόσον τούτο αποδειχθεί) την ανάκληση του διορισμού συμβούλου, λόγω σπουδαίου λόγου που αφορά το πρόσωπο του διορισθέντος.

3.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΚΥΡΩΣΕΩΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΓΣ (ΑΡΘΡΟ 137 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3)

Θεωρείται δικαίωμα και όχι υποχρέωση του μετόχου της μειοψηφίας η συμμετοχή στις γενικές συνελεύσεις της εταιρίας, αφετέρου η μη προσβολή κάποιων αποφάσεων της γενικής συνέλευσης δεν μπορεί να συνεπάγεται την ανοχή έτερων ακυρωτέων αποφάσεων. Διαφορετική εκδοχή θα οδηγούσε σε συμπέρασμα ότι οι μέτοχοι της μειοψηφίας

ουσιαστικά δεν μπορούν να ασκήσουν τα δικαιώματα που ο νόμος τους αναγνωρίζει, επειδή δεν τα άσκησαν στο παρελθόν σε βάρος αποφάσεων κατά τεκμήριο νόμιμων.

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 137, οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης θεωρούνται ακυρώσιμες όταν λαμβάνονται κατά κατάχρηση της εξουσίας της πλειοψηφίας (υπό τους όρους του άρθρου 281 του Αστικού Κώδικα, κατά προφανή υπέρβαση των ακραίων αξιολογικών ορίων, που διαγράφονται από την καλή πίστη, τα χρηστά ήθη και τον κοινωνικό και οικονομικό σκοπό του δικαιώματος) και σε βάρος των δικαιωμάτων των μειοψηφούντων εταίρων καθώς θίγουν, χωρίς αποχρώντα λόγο και κατά παράβαση της αρχής της αναλογικότητας, τα νόμιμα συμφέροντα της μειοψηφίας και την αρχή της ίσης μεταχείρισης των μετόχων (δηλαδή καταχρηστική είναι η απόφαση όταν αυτή αντιβαίνει στο εταιρικό συμφέρον καθώς λαμβάνεται με αποκλειστικό σκοπό την εξυπηρέτηση των ατομικών συμφερόντων των μετόχων της πλειοψηφίας ή τη βλάβη των μετόχων της μειοψηφίας).

Με εξαίρεση τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης που αφορούν :

1. την συμμετοχή σε αυτή προσώπων που δεν είχαν το δικαίωμα αυτό, εκτός αν η συμμετοχή τους ήταν αποφασιστική για την επίτευξη απαρτίας ή η ψήφος τους ήταν αποφασιστική για την επίτευξη πλειοψηφίας,
2. ακυρότητες ή ακυρωσίες επί μέρους ψήφων, εκτός αν οι ψήφοι αυτές ήταν αποφασιστικές για την επίτευξη πλειοψηφίας,
3. ανακρίβειες, αοριστίες ή πλημμέλειες τήρησης του σχετικού πρακτικού, εκτός αν για τους λόγους αυτούς δεν είναι δυνατόν να διαγνωσθεί το περιεχόμενο της απόφασης,
4. ελαττώματος της απόφασης του ΔΣ, με την οποία αυτή συγκλήθηκε, εκτός αν για το λόγο αυτόν δεν υπήρξε έγκαιρη και επαρκής πληροφόρηση των μετόχων,
5. μη τήρησης ή πλημμελούς τήρησης της παραγράφου 4 του άρθρου 122, των παραγράφων 3 έως 5 του άρθρου 123 και των άρθρων 128 και 129,

και υπό την επιφύλαξη των όσων ρητά ορίζονται στα άρθρα 138 και 139 (ΠολΠρΘεσ 4369/2020 Αρμενόπουλος 2022.235 και ΠολΠρΘεσ 4935/2019 Αρμενόπουλος 2019.1176), οποιαδήποτε απόφαση της Γενικής Συνέλευσης έχει ληφθεί με τρόπο που δεν είναι σύμφωνος με το νόμο ή το καταστατικό, μπορεί να προσβληθεί ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας εντός προθεσμίας τεσσάρων (4) μηνών από τη λήψη της απόφασης ή, αν η απόφαση υποβάλλεται σε δημοσιότητα, από την καταχώρισή της στο Γ.Ε.ΜΗ..

Την αγωγή μπορεί να ασκήσει μέτοχος ή μέτοχοι που (αθροιστικά) :

1. εκπροσωπούν τα δύο εκατοστά (2/100) του κεφαλαίου
2. παρέστησαν στη ΓΣ ή αποδεδειγμένα αντιτάχθηκαν στη λήψη της επίδικης απόφασης.

Το ίδιο ισχύει και για αποφάσεις τις οποίες έλαβε γενική συνέλευση που δεν είχε νόμιμα συγκληθεί ή συγκροτηθεί (ΕφΑιγαίου 84/2020).

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ακυρωσίας μπορεί να θεωρηθεί η οιασδήποτε απόφαση ή σύμβαση υποκείμενη στην έγκριση της Γενικής Συνέλευσης και αφορώσα θέματα που σχετίζονται με την διαφάνεια, εποπτεία, κατάρτιση συναλλαγών και δημοσιότητα της εταιρίας με συνδεδεμένα μέρη .

Έτσι λοιπόν , απόφαση της Γενικής Συνέλευσης δυνάμει της οποίας αποφασίσθηκε μείωση του κεφαλαίου δια της ακύρωσης μετοχών που αγγίζουν το 25% του μετοχικού κεφαλαίου κι επιστροφής κεφαλαίου στον μέτοχο του οποίου οι μετοχές ακυρώθηκαν με την αιτιολογία της συνταξιοδότησεως και ανάγκης ανεύρεσης μετρητών για οικογενειακές του ανάγκες σε χρονική στιγμή τα βασικά οικονομικά μεγέθη της εταιρίας (κύκλος εργασιών, καθαρή θέση κ.λπ.), όπως αποτυπώνονταν στις οικονομικές καταστάσεις των τελευταίων εταιρικών χρήσεων, παρουσίαζαν καθοδική πορεία - με την ταυτόχρονη διαβεβαίωση ότι δεν θα διαταραχθεί για τον λόγο αυτό η αποπληρωμή των οφειλών προς τρίτους - κρίθηκε ακυρωτέα καθώς ελήφθη από την πλειοψηφία κατά κατάχρηση δικαιώματος αυτής, δηλαδή κατά προφανή υπέρβαση των ακραίων αξιολογικών ορίων, που διαγράφονται από την καλή πίστη, τα χρηστά ήθη και τον κοινωνικό και οικονομικό σκοπό του δικαιώματος, δεδομένου ότι από την ως άνω απόφαση καμία ωφέλεια δεν επέρχεται για την ίδια την ανώνυμη εταιρία, παρά μόνο ατομικά για τους μετόχους των οποίων οι μετοχές ακυρώθηκαν, παραβιάζοντας έτσι την αρχή της ίσης μεταχείρισης των μετόχων και προκαλώντας ζημία στους μετόχους της μειοψηφίας (ΠΠΘεσ 1239/2020).

Ομοίως ακυρωτέα για τους αυτούς λόγους κρίθηκε απόφαση ΓΣ στην οποία οι μέτοχοι της πλειοψηφίας εκμεταλλευόμενοι το γεγονός ότι ασκούν πλήρη διοικητικό έλεγχο ως μέλη του ΔΣ και συνδιευθύνοντες σύμβουλοι της εταιρίας εξασφάλισαν για τους εαυτούς τους άμεσα και έμμεσα οικονομικά οφέλη από τα κέρδη της εταιρίας, όχι υπό τη μορφή μερισμάτων, ήτοι υπό τη μετοχική τους ιδιότητα, αλλά υπό την ιδιότητά τους ως μελών της διοίκησης εισπράττοντας συγκαλυμμένα και υπό μορφή υπέρογκων αμοιβών ΔΣ ή τεχνητώς διογκωμένων διοικητικών εξόδων σημαντικά κέρδη, που δεν διανεμήθηκαν στους μετόχους. Εξίσου ακυρωτέα κρίθηκε και η απόφαση μεταφοράς σχεδόν του συνόλου των κερδών στην επόμενη εταιρική χρήση ως συσώρευση και αποθησαύριση κερδών σε κλίμακα μη εμπορικώς δικαιολογημένη, καθώς ουδόλως ανταποκρίνεται σε εύλογα συμφέροντα της εταιρίας (ΠΠΑΘ 2411/2019).

Η αγωγή ακύρωσης απόφασης Γενικής Συνέλευσης, όπως επίσης και η εκδοθείσα επ' αυτής δικαστική απόφαση καταχωρίζονται στο Γ.Ε.ΜΗ. Η εκδοθείσα απόφαση ισχύει έναντι πάντων. Για το λόγο αυτό, το ΔΣ υποχρεούται να λάβει τα ενδεδειγμένα και αναλυτικά περιγραφόμενα μέτρα στην παράγραφο 10 του άρθρου 137.

Στην ειδική περίπτωση που ο μέτοχος ή οι μέτοχοι εκπροσωπούν λιγότερο από τα δύο εκατοστά (2/100) του κεφαλαίου ασκούν την αγωγή αποζημίωσης υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που θέτει η παράγραφος 4 του άρθρου 137.

Σημειώνουμε emphaticά πως ειδικά την ακύρωση των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης που ελήφθησαν χωρίς προηγουμένως να έχουν παρασχεθεί πληροφορίες επί των θεμάτων

που περιγράφονται στο άρθρο 141 μπορούν να ζητήσουν μόνο οι μέτοχοι που ζήτησαν τις πληροφορίες, εφόσον εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου κεφαλαίου.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

3.4 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΖΗΤΗΣΗΣ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ

Σύμφωνα με τα ειδικώς οριζόμενα στην παράγραφο 3 του άρθρου 17, επί εισφοράς σε είδος, πρέπει να αναφέρονται στο καταστατικό της εταιρείας κατά το ιδρυτικό της στάδιο ή στην απόφαση του εταιρικού οργάνου για την αύξηση του κεφαλαίου, το είδος της εισφοράς αυτής, το πρόσωπο που αναλαμβάνει την υποχρέωση να την καταβάλει και το ποσό του κεφαλαίου, στο οποίο αυτή αντιστοιχεί. Για το λόγο αυτό και υπό τις προϋποθέσεις των παραγράφων 4 και 6 του άρθρου 17, συντάσσεται υποχρεωτικά έκθεση αποτίμησης η οποία περιέχει υποχρεωτικά την περιγραφή κάθε εισφοράς σε είδος, τις μεθόδους αποτίμησης που εφαρμόστηκαν και τέλος την αξία της κάθε εισφοράς.

Στην ειδική περίπτωση όμως που το αντικείμενο της εισφοράς σε είδος είναι περιουσιακά στοιχεία (μη σχετιζόμενα ωστόσο με τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου 18) τα οποία έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο αποτίμησης για την εύλογη αξία τους (σωρευτικά) :

1. από αναγνωρισμένο ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα
2. το τελευταίο εξάμηνο
3. σύμφωνα με τους γενικά αποδεκτούς κανόνες και τις αρχές αποτίμησης που ισχύουν στην Ελλάδα για το είδος των περιουσιακών στοιχείων που εισφέρονται
4. δεν συντρέχουν νέες περιστάσεις που μπορούν να μεταβάλουν αισθητά την εύλογη αξία των παραπάνω περιουσιακών στοιχείων κατά την ημερομηνία πραγματοποίησης της εισφοράς τους,

η αξία τους αναπροσαρμόζεται μόνο με πρωτοβουλία κι ευθύνη του διοικητικού συμβουλίου.

Στη ληφθείσα απόφαση του ΔΣ σχετικά με το ότι δεν συντρέχει λόγος νέας αποτίμησης της εισφοράς σε είδος, μπορούν να αντιταχτούν ένας ή περισσότεροι μέτοχοι που κατέχουν συνολικά ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) τουλάχιστον του καλυφθέντος κεφαλαίου της εταιρείας κατά την ημέρα που λαμβάνεται η απόφαση για την αύξηση του κεφαλαίου. Οι ως άνω μέτοχοι μπορούν να ζητήσουν αποτίμηση, υποβάλλοντας το σχετικό αίτημά απευθυντέο προς την εταιρία μέχρι την ημερομηνία πραγματοποίησης της εισφοράς σε είδος, με τον όρο ότι, κατά την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος, εξακολουθούν να κατέχουν συνολικά ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) τουλάχιστον του καλυφθέντος κεφαλαίου της εταιρείας, όπως αυτό είχε διαμορφωθεί κατά την ημέρα που ελήφθη η απόφαση για αύξηση του κεφαλαίου.

Εφόσον από τη νέα εκτίμηση προκύψει πράγματι αυξητική μεταβολή της αξίας των εισφερθέντων περιουσιακών στοιχείων και με την επιφύλαξη του άρθρου 28 και της παραγράφου 2 του άρθρου 31, ο μέτοχος που τα εισέφερε είναι υποχρεωμένος να καταβάλει αμέσως οποιαδήποτε επιπλέον διαφορά σε μετρητά, διαφορετικά θεωρείται ότι δεν κατέβαλε την εισφορά του.

3.5 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

3.5.1 ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΗΣ ΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Πέραν των λόγων που απαριθμούνται στην παράγραφο 1 του άρθρου 164, η εταιρία μπορεί να λυθεί και με δικαστική απόφαση για τους λόγους που αναφέρονται τόσο στο άρθρο 165, όσο και στο άρθρο 166.

Υπενθυμίζουμε πως αφενός η αίτηση κοινοποιείται στην εταιρεία, εκδικάζεται δε με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας κι αφετέρου πως τόσο η υποβληθείσα αίτηση για λύση της εταιρείας όσο και η εκδοθείσα απόφαση που διατάσσει τη λύση της υποβάλλονται στη δημοσιότητα του άρθρου 13.

Εφόσον υφίσταται σπουδαίος λόγος που κατά τρόπο προφανή και μόνιμο καθιστά τη συνέχιση της εταιρίας αδύνατη, μέτοχος ή μέτοχοι που εκπροσωπούν το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του καταβεβλημένου κεφαλαίου μπορούν να ζητήσουν τη δικαστική λύση της εταιρίας.

Η έννοια του σπουδαίου λόγου περιλαμβάνει μη αναμενόμενα πραγματικά περιστατικά που δικαιολογούν τη λύση της εταιρείας και που οδηγούν στην υπέρβαση των ορίων της καλής πίστης με βάση την πραγματική κατάσταση, τις περιστάσεις και τη συμπεριφορά των εμπλεκομένων (Εφθες 1818/2018). Αυτό συμβαίνει κυρίως όταν :

1. Αποτρέπεται η καθολική λειτουργία της εταιρίας ως συνόλου, χωρίς να αρκεί το γεγονός ότι δεν επιδιώκονται με επιτυχία οι εταιρικοί σκοποί ή ότι δεν είναι κερδοφόρα η διαχείριση.
2. η δυσμενής θέση στην οποία έχει περιέλθει τόσο η εταιρία, όσο και ο μέτοχος είναι αδιαμφισβήτητη, ολοφάνερη και κυρίως διαρκής (δηλαδή όχι συγκυριακή).

Ενδεικτικά παραδείγματα που **δεν** οδηγούν στη λύση της εταιρίας είναι :

- έντονη διαταραχή των σχέσεων μεταξύ των μετόχων ή των διοικητικών οργάνων,
- μακρά απουσία για προσωπικούς λόγους ενός εκ των διοικούντων
- μη συμμόρφωση μετόχου ή μέλους ΔΣ με τις υποχρεώσεις του.
- κακοδιαχείριση (αύξηση του παθητικού ή μείωση του ενεργητικού)
- αδυναμία εκπλήρωσης του εταιρικού σκοπού.
- καταπίεση της μειοψηφίας από την πλειοψηφία, καθώς ο μειοψηφών μέτοχος μπορεί να ζητήσει την ρευστοποίηση των μετοχών του.

- λόγω ίσων συμμετοχών (50-50) στην εταιρεία είτε η εκλογή μελών ΔΣ είναι αδύνατη, είτε η εταιρεία δεν μπορεί να λειτουργήσει.

Όπως και σε όλες τις δικαστικές διενέξεις που αφορούν τις ανώνυμες εταιρίες το επιληφθέν Δικαστήριο δεν εκδίδει την απόφασή του άμεσα.

Διατάσσει τη λύση μόνον σε εξαιρετικές περιπτώσεις και κατόπιν στάθμισης των αντικρουόμενων συμφερόντων, βάσει της αρχής της αναλογικότητας. Τις περισσότερες φορές παρέχει στην εταιρεία και τους μετόχους εύλογη προθεσμία από δύο (2) έως τέσσερις (4) μήνες προκειμένου να αρθούν οι αναφερόμενοι στην αίτηση λόγοι λύσης. Εύλογο προτεινόμενο μέτρο για άρση τους κατά τα ρητώς οριζόμενα στην παράγραφο 4 του άρθρου 166 θεωρείται συνήθως η εξαγορά μετοχών μεταξύ των μετόχων (εκτός φυσικά αν από την ακροαματική διαδικασία αποδειχθεί ότι το μέτρο αυτό είναι άσκοπο). Στην περίπτωση αυτή, και για την περίοδο εντός της οποίας τα προτεινόμενα μέτρα πρέπει να εφαρμοσθούν το δικαστήριο μπορεί να διατάξει ΚΑΙ μέτρα για την προσωρινή ρύθμιση των εταιρικών υποθέσεων. Διευκρινίζουμε πως σε αντίθεση με όσα ίσχυαν προ της έναρξης ισχύος του Ν 4548/2018, η τασσόμενη από το Δικαστήριο προθεσμία δεν μπορεί να παραταθεί.

Στην ειδική περίπτωση που μέτοχοι που εκπροσωπούν το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του κεφαλαίου, παρέμβουν στη ανοιγείσα δίκη και ζητήσουν την εξαγορά από αυτούς του συνόλου των μετοχών του αιτούντος ή των αιτούντων, το επιληφθέν διατάσσει την εξαγορά και ορίζει και το αντάλλαγμα, που πρέπει να είναι δίκαιο και να ανταποκρίνεται στην αξία των μετοχών αυτών, καθώς και τους όρους καταβολής του, με τους ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 5 -7 του άρθρου 166.

3.5.2 ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ / ΔΙΑΚΟΠΗ ΣΤΑΔΙΟΥ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗΣ

Στην περίπτωση που η περιουσία της εταιρείας δεν αναμένεται να επαρκέσει για την κάλυψη των εξόδων της εκκαθάρισης (αυτό για παράδειγμα μπορεί να συμβεί αν ήδη απορρίφθηκε η αίτηση πτώχευσης της εταιρείας λόγω ανεπάρκειας της περιουσίας για την κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας) μέτοχος ή μέτοχοι που εκπροσωπούν το δέκα τοις εκατό (10%) του κεφαλαίου μπορούν να ζητήσουν από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας κατά τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας την παράλειψη ή τη διακοπή του σταδίου της εκκαθάρισης και την άμεση διαγραφή της εταιρείας από το Γ.Ε.ΜΗ.

Σε περίπτωση που η αίτηση γίνει δεκτή, το διατακτικό αυτής ορίζει ταυτόχρονα και τον τρόπο διάθεσης των τυχόν υπάρχοντων περιουσιακών στοιχείων (κατά προτίμηση προς πληρωμή εργατικών απαιτήσεων, και απαιτήσεων δικηγόρων, ασφαλιστικών ταμείων και φόρων).

3.5.3 ΕΓΚΡΙΣΗ ΣΤΑΔΙΟΥ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗΣ ΠΟΥ ΑΠΟΡΡΙΦΘΗΚΕ

Στην ειδική περίπτωση που το στάδιο της εκκαθάρισης υπερβεί την τριετία και η Γενική Συνέλευση που θα συνεδριάσει με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία απορρίψει το σχέδιο επιτάχυνσης και περάτωσης της εκκαθάρισης της παραγράφου 1 του άρθρου 169, μέτοχοι που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου κεφαλαίου μπορούν να

ζητήσουν την έγκριση του ως άνω σχεδίου ή τον ορισμό άλλων κατάλληλων μέτρων από το δικαστήριο, με αίτησή τους που δικάζεται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Το επιληφθέν δικαστήριο δεν δεσμεύεται από το σχέδιο αυτό και μπορεί να τροποποιήσει τα μέτρα που προβλέπει το σχέδιο ή η αίτηση των μετόχων.

4 ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

ΑΤΟΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ		
141.6 εδάφιο α'	Κάθε μέτοχος	Πληροφορίες για τις θέματα σχετικά με την ημερήσια διάταξη της Γενικής Συνέλευσης πέντε πλήρεις ημέρες πριν από την ΓΣ
141.10***		Πληροφορίες (ΟΠΟΤΕΔΗΠΟΤΕ) σχετικά με : 6. το ύψος του κεφαλαίου της εταιρείας, 7. τις κατηγορίες των μετοχών που έχουν εκδοθεί 8. τον αριθμό των μετοχών κάθε κατηγορίας ιδίως προνομιούχων, 9. τα δικαιώματα που κάθε κατηγορία μετοχών παρέχει, τις τυχόν δεσμευμένες μετοχές, τόσο κατά τον αριθμό τους όσο και τους περιορισμούς που προβλέπονται
141.11***		Χορήγηση πίνακα μετόχων (φυσικών και νομικών προσώπων) που συμμετέχουν στο κεφάλαιο της εταιρίας με ποσοστό άνω του 1%
135.6		Διευκρινίσεις ή πληροφορίες για τις υποθέσεις της εταιρείας, στο μέτρο που αυτές είναι χρήσιμες για την πραγματική εκτίμηση του σχεδίου απόφασης χωρίς συνεδρίαση εντός τριών (3) ημερών από λήψη της κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 135 πρότασης του ΔΣ
165		Υποβολή αίτησης λύσεως της εταιρίας αν : α) κατά τη σύσταση της εταιρείας δεν καταβλήθηκε κι εξακολουθεί να μην είναι καταβεβλημένο το κεφάλαιο που ήταν καταβλητέο, ολικά ή μερικά, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου και του καταστατικού β) η εταιρεία δεν έχει το ελάχιστο κεφάλαιο που ορίζεται κάθε φορά από το νόμο, γ) η εταιρεία δεν έχει υποβάλλει προς καταχώριση εγκεκριμένες από τη ΓΣ χρηματοοικονομικές καταστάσεις δύο (2) τουλάχιστον συνεχών διαχειριστικών χρήσεων.
45		Δικαίωμα της μειοψηφίας να ζητήσει την εξαγορά των μετοχών της από την εταιρία
46	Δικαίωμα της μειοψηφίας να ζητήσει εξαγορά των μετοχών της από τον πλειοψηφούντα μέτοχο	

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ		
141.5	1/20*	Αναβολή λήψης απόφασης για όλα ή ορισμένα θέματα της ημερήσιας διάταξης
142.1α	1/20	Έκτακτος έλεγχος διαχείρισης
142.3	1/5****	Έλεγχος διαχείρισης εφόσον από την όλη πορεία αυτής, αλλά και με βάση συγκεκριμένες ενδείξεις, καθίσταται πιστευτό ότι η διοίκηση των εταιρικών υποθέσεων δεν ασκείται όπως επιβάλλει η χρηστή και συνετή διαχείριση
104	1/20**	Άσκηση εταιρικής αγωγής
102.7 εδάφιο β'	1/20	Έγκριση από την ΓΣ της απόφασης του ΔΣ περί παραίτησης από τις αξιώσεις για αποζημίωση ή περί συμβιβασμού μετά την άσκηση αγωγής (οποτεδήποτε)
141.1	1/20*	Σύγκληση έκτακτης ΓΣ
141.2	1/20*	Προσθήκη θεμάτων στην ημερήσια διάταξη της ΓΣ
141.6 εδάφιο β'	1/20*	Ανακοίνωση στην τακτική ΓΣ των ποσών που, κατά την τελευταία διετία, καταβλήθηκαν σε κάθε μέλος του ΔΣ ή τους διευθυντές της εταιρείας, καθώς και κάθε παροχή προς τα πρόσωπα αυτά από οποιαδήποτε αιτία ή σύμβαση της εταιρείας με αυτούς.
141.7	1/10*	Πληροφορίες αναφορικά με την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της εταιρείας
109.5	1/20	Δικαίωμα αρνησικυρίας (βέτο) επί των αμοιβών του ΔΣ
137.3	1/20 2/100	Ακύρωση αποφάσεων ΓΣ που ελήφθησαν χωρίς να παρασχεθούν οι ζητηθείσες πληροφορίες του άρθρου 141 Ακύρωση αποφάσεων που ελήφθησαν με τρόπο που δεν είναι σύμφωνος με το Νόμο ή το καταστατικό
135.1δ	1/5	Άρνηση λήψης απόφασης ΓΣ χωρίς συνεδρίαση
141.9	1/20*	Διεξαγωγή ονομαστικής ψηφοφορίας
79.3	1/10	Ανάκληση διορισθέντων μελών ΔΣ
18.2	5%	Αναπροσαρμογή αξίας αποτίμησης εταιρικών εισφορών
166	1/3	Υποβολή αίτησης λύσεως της εταιρείας εφόσον υφίσταται σπουδαίος λόγος που κατά τρόπο προφανή και μόνιμο καθιστά τη συνέχιση της εταιρείας αδύνατη
167.6	10%	Παράλειψη ή διακοπή σταδίου εκκαθάρισης και άμεση διαγραφή της εταιρείας από το Γ.Ε.ΜΗ. αν η περιουσία της εταιρείας δεν αναμένεται να επαρκέσει για την κάλυψη των εξόδων της εκκαθάρισης
169.2	1/20	Έγκριση σχεδίου εκκαθάρισης που απορρίφθηκε

* το καταστατικό μπορεί να μειώσει τα ποσοστά του καταβεβλημένου κεφαλαίου που απαιτούνται για την άσκηση των δικαιωμάτων, όχι όμως πέρα του μισού (άρθρο 141 παράγραφος 13)

** Το καταστατικό της εταιρείας μπορεί να μειώσει το παραπάνω ποσοστό (εδάφιο β της παραγράφου 1 του άρθρου 104)

*** καίτοι τις πληροφορίες μπορεί να ζητήσει οποιοσδήποτε μέτοχος, την ακύρωση της απόφασης που ελήφθη χωρίς να έχουν παρασχεθεί οι ζητηθείσες πληροφορίες νομιμοποιούνται ενεργητικά να ζητήσουν μόνο εφόσον εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου κεφαλαίου .

*** το καταστατικό μπορεί να μειώσει το ποσοστό του καταβεβλημένου κεφαλαίου που απαιτείται για την άσκηση του δικαιώματος, όχι όμως πέρα του μισού (άρθρο 142 παράγραφος 3)

5 ΕΝΩΣΕΙΣ ΜΕΤΟΧΩΝ

Στο άρθρο 144 εισάγεται στο ελληνικό δίκαιο η δυνατότητα σύστασης ενώσεως μετόχων (φυσικά οφείλουμε να αναφέρουμε πως όσες έχουν πιθανόν συσταθεί λειτουργούν άνευ θεσμοθετημένου ειδικού πλαισίου καθώς η προβλεπόμενη στην παράγραφο 4 έκδοση σχετικού Προεδρικού Διατάγματος ουδέποτε έχει λάβει χώρα) οι οποίες καίτοι μη δικαιούχοι διάδικοι μπορούν στο όνομά τους αλλά για λογαριασμό των μελών τους εφόσον αυτά έχουν τον εκάστοτε απαιτούμενο για την άσκηση των δικαιωμάτων τους αριθμό μετοχών να ασκήσουν τα συλλογικά δικαιώματα της μειοψηφίας .

Οι ενώσεις μετόχων μπορούν να συσταθούν από μετόχους μίας ή περισσότερων συγκεκριμένων εταιρειών, έχουν τη μορφή σωματείου, διεπόμενου από τις διατάξεις του άρθρου 144 και του ΑΚ. Αποκτούν δε, νομική προσωπικότητα με την εγγραφή τους στο Μητρώο Ενώσεων Καταναλωτών του άρθρου 10 του ν. 2251/1994.

Είναι πραγματικά σημαντικό όπως ένα μήνα πριν από την δήλωση άσκησης οποιουδήποτε συλλογικού δικαιώματος της μειοψηφίας (στην οποία υποχρεωτικά αναφέρονται τα ονόματα των μετόχων, για λογαριασμό των οποίων ασκείται το δικαίωμα) η ένωση να έχει γνωστοποιήσει την έγκυρη σύσταση και το καταστατικό της στην εταιρεία της οποίας μέτοχοι είναι τα μέλη της.

6 ΕΞΩΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

Έχοντας εξαντλήσει την περιπτώσιολογία δικαιωμάτων της μειοψηφίας, δέον όπως εξετάσουμε την εν τοις πράγμασι αντιμετώπιση των ίδιων (νομικών) ζητημάτων βάσει της αρχής της ιδιωτικής βούλησης των μετόχων μίας εταιρίας (361 ΑΚ). Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που μέτοχοι με διάφορα – πλειοψηφικά ή μειοψηφικά - ποσοστά συμμετοχής στο καταβεβλημένο κεφάλαιο, ιδίως όταν η ανώνυμη εταιρία είναι πολυμετοχική, ρυθμίζουν παράλληλα με τις καταστατικές διατάξεις ΚΑΙ σε ατομικό επίπεδο ζητήματα σχετικά με την οργάνωση και την λειτουργία της εταιρίας, προ-συμφωνώντας συγκεκριμένους τρόπους άσκησης των δικαιωμάτων τους, τόσο μεταξύ τους όσο και με τρίτους. Οι συμφωνίες αυτές παράγουν ενοχικού χαρακτήρα έννομες συνέπειες, δικαιώματα και υποχρεώσεις ΜΟΝΟ μόνο μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Δεν θίγουν δηλαδή :

1. τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων ως μετόχων της Α.Ε.
2. τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων ως μελών του Δ.Σ.
3. το κύρος των αποφάσεων του Δ.Σ.
4. το κύρος των αποφάσεων της Γ.Σ.

που έχουν τυχόν ληφθεί κατά παράβαση των εξωεταιρικά συμφωνηθέντων. Είναι έγκυρες, εφόσον δεν αντίκεινται :

1. στις γενικές διατάξεις των άρθρων 174, 178, 179 και 281 ΑΚ
2. σε διατάξεις αναγκαστικού δικαίου,
3. στις διατάξεις του οικείου καταστατικού
4. στις γενικές αρχές του δικαίου της ανώνυμης εταιρίας.

Η υπαίτια μη τήρηση των συμφωνηθέντων θεμελιώνει μόνο υποχρέωση αποζημίωσης του αναίτιου εταίρου κατά τις σχετικές διατάξεις του ενοχικού δικαίου, ενώ δεν γεννιέται αξίωση προς εκτέλεση, καθώς δεν μπορεί να αξιωθεί η συμμόρφωση με το περιεχόμενό τους κατά της εταιρίας ή των οργάνων της. Για το λόγο αυτό και προκειμένου να εξασφαλιστεί η τήρηση των συμφωνηθέντων είτε συνομολογείται ποινική ρήτρα για την περίπτωση αθέτησης, είτε παραδίδονται οι μετοχές σε τρίτο πρόσωπο, είτε προκρίνεται η σύσταση εταιρίας και η εισφορά σε αυτήν των μετοχών, των οποίων έχει δεσμευθεί ενοχικά ψήφος (ΑΠ 1448/2014, ΠΠρΚω 72/2019).

6.1 ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΨΗΦΟΥ

Η εξωεταιρική συμφωνία, με την οποία περιορίζεται το δικαίωμα ψήφου μετόχου (χωρίς να καταλήγει σε πλήρη στέρησή του) και με την οποία μέτοχοι δεσμεύονται να ψηφίζουν στη ΓΣ προς ορισμένη κατεύθυνση και με συγκεκριμένο τρόπο, ώστε η σύνθεση του εκλεγόμενου διοικητικού συμβουλίου να αντιστοιχεί, ως προς τον αριθμό των μελών του, στη συμμετοχή τους στο κεφάλαιο της εταιρίας, αντικείμενο που δεν ταυτίζεται και δεν θίγει την αρμοδιότητα της γενικής συνέλευσης για εκλογή διοικητικού συμβουλίου και που η ανάκλησή τους όπως και του Δ/ντος Συμβούλου όταν παραβαίνουν τα καθήκοντά τους, είναι κατ' αρχήν έγκυρη και δεν αντίκειται στο εταιρικό συμφέρον. Ομοίως και η συμφωνία περί ανάκλησης του Δ/ντος Συμβούλου μόνο στην περίπτωση της ιατρικά βεβαιωμένης νοητικής αδυναμίας του να ασκήσει τα καθήκοντά του καθώς και στην περίπτωση της ηθελημένης καταστρατηγήσεως των εγκεκριμένων από το ΔΣ επιχειρηματικών σχεδίων της εταιρίας.

Παράλληλα, εφόσον αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση κοινού σκοπού, όπως είναι και ο τρόπος ανάδειξης των οργάνων διοίκησης της εταιρίας, έχουν τη νομική μορφή αστικής εταιρίας και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 741 επ. ΑΚ.

Η τήρηση αυτού του τύπου των συμφωνιών συνήθως εξασφαλίζεται με τη συνομολόγηση ποινικών ρητρών στην περίπτωση αθέτησης της συμφωνίας. Αν βάσει του περιεχομένου της ποινικής ρήτρας (με ισόχρονη διάρκεια ισχύος με αυτή της εξωεταιρικής συμβάσεως), αποτρέπονται υπό την ιδιότητά τους ως μέτοχοι της εταιρίας, οι συμβαλλόμενοι να ασκούν ελεύθερα το δικαίωμα ψήφου τους στην γενική συνέλευση της και να ανακαλούν ελεύθερα, με την αυτή ιδιότητα, σύμφωνα με τις οριζόμενες στο νόμο προϋποθέσεις, τον διευθύνοντα σύμβουλο αυτής (ανωνύμου εταιρίας), ακόμη και όταν ο τελευταίος παραβαίνει τα καθήκοντά του, ή υπερβαίνει τις ανατιθέμενες σ' αυτόν εξουσίες, η ποινική αυτή ρήτρα είναι αντίθετη σε αναγκαστικού δικαίου διατάξεις και για το λόγο αυτό άκυρη (ΑΠ 1448/2014).

Η ακυρότητα όμως του όρου δεν επιφέρει πάντοτε την ακυρότητα του συνόλου της συμφωνίας.

Εν τάχει, και για την ταυτότητα του νομικού λόγου, υπενθυμίζουμε πως ο γενικός ερμηνευτικός κανόνας του άρθρου 181 ΑΚ έχει εφαρμογή όταν η δικαιοπραξία μπορεί να διαιρεθεί σε δύο ή περισσότερα διακριτά μεταξύ τους μέρη ή όταν πρόκειται για ενιαία εξωτερικά δικαιοπραξία. Για να επεκταθεί η ακυρότητα του μέρους σε ολόκληρη τη δικαιοπραξία, θα πρέπει να αποδειχθεί ο ισχυρισμός ότι η υποθετική θέληση όλων των μερών κατά τον χρόνο κατάρτισης της δικαιοπραξίας ήταν να μην ισχύσει η (όλη) δικαιοπραξία, αν γνώριζαν την ακυρότητα του μέρους, δηλαδή του συγκεκριμένου όρου. Η δε αναζήτηση και εξακρίβωση της σχετικής υποθετικής βούλησης των συμβαλλομένων γίνεται με χρήση υποκειμενικών κριτηρίων (αξιολογήσεις των συμβαλλομένων κατά τη σύναψη της δικαιοπραξίας, οικονομικά συμφέροντα αυτών κλπ.), αλλά και με χρήση αντικειμενικών κριτηρίων (φύση της δικαιοπραξίας, σκοπός αυτής κλπ.) καθώς επίσης και βάσει της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών.

Τέτοια περίπτωση συντρέχει όταν δικαιοπρακτικό θεμέλιο μίας εξωεταιρικής συμφωνίας είναι η συνδιοίκηση και η συναπόφαση, η οποία δύναται να επιτευχθεί και χωρίς την κατάπτωση της άκυρης ποινικής ρήτηρας (ΕφΘεσ 1177/2019).

7 ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Τόσο με ρητή διάταξη του αρχικού καταστατικού όσο και με μεταγενέστερη τροποποίηση του σχετικού άρθρου (προσοχή : η σχετική απόφαση πρέπει να ληφθεί ομοφώνως και δη εφόσον παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται στη ΓΣ μέτοχοι εκπροσωπούντες το σύνολο (100%) του καταβεβλημένου κεφαλαίου – περίπτωση ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν 4640/2019) είναι επιτρεπτή η επέκταση της δωσιδικίας σε διαιτησία αλλά κυρίως σε διαμεσολάβηση.

Ο νεωτερισμός της παραγράφου 2 του άρθρου 3 δεν έχει ιδιαίτερη πρακτική σημασία σε αναφερόμενες διενέξεις εταιρικού δικαίου (με σύνηθες αντικείμενο την έμπρακτη αντίδραση της μειοψηφίας σε πράξεις κι αποφάσεις των οργάνων της εταιρίας) και των οποίων η (δικαστική) λύση περιγράφεται επαρκώς σε διάσπαρτες διατάξεις του Ν. 4548/2018. Η σημασία της είναι πραγματικά βαρύνουσα σε υποθέσεις ιδιωτικού δικαίου που αφορούν όχι την καταδίκη σε δήλωση βουλήσεως μετόχου ή ομάδας μετόχων βάσει παραεταιρικών συμφωνιών (ή συμφωνιών μετόχων) αλλά την επικύρωση αυτών στις ειδικές περιπτώσεις που, κατά το σύνηθες και παρακάμπτοντας ανελαστικές αλλά όχι αναγκαστικού δικαίου διατάξεις του καταστατικού, λειτουργούν ερμηνευτικά ή συμπληρωματικά προς αυτό, αναφορικά κυρίως με τον τρόπο που θα έπρεπε να διοικείται εύρυθμα η ανώνυμη εταιρία. Η εκτελεστότητα που προσδίδει στη διαδικασία της διαμεσολάβησης η παράγραφος 2 του άρθρου 8 του Ν.4640/2019 μαζεύει γύρω από το τραπέζι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, μειοψηφούντες και πλειοψηφούντες μετόχους, τα θέτει προ των ευθυνών τους ως προς την

ευημερία και την μακροημέρευση της εταιρίας, ενώ ταυτόχρονα εξοικονομεί χρόνο και χρήμα στα εμπλεκόμενα μέρη. Το κυριότερο όλων, μπορεί να δεσμεύσει νομικά και το Διοικητικό Συμβούλιο και την Γενική Συνέλευση (σημειώνεται εμφατικά και προς αποφυγή άσκοπων παρεξηγήσεων πως η γράφουσα δεν είναι διαπιστευμένη Διαμεσολαβήτρια).

Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2022

NENA Π. ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΥ
Δικηγόρος
Ολυμπίου Διαμαντή 16
546 26 Θεσσαλονίκη
6932 537188
nenadion@icloud.com
